

To IOxE eglisie xa walie E na

Naxee findixi naamunyi ra xa na mu Kitaabui?

Afölè

Xa na mu a ra won ya ma mixi gbegbe bara wOyEn nde mE alo "The Worship Service" a nu xOrOxO, a nu xOrOxO, a mu nu nOma rabade, a nu mu nu n ma waxOn gni ra bama. E bara findi mixi xOrOxOE ra a nun e mu e yEtE ra gbata ma, kOnO booree bara wasa.

Kabi Ala xa Mixi Sugandixi xa keli faxE ma mixi gbegbe "xarandie / Kitaabui xaranmae" bara Injili nun bataxE sEbExie madangi a nun e bara a masen. Ne wuyaxi bun ma, mangee nun diine kuntigie nu tinma mixi sugandixie nan gbansan xa so naa. Ne dangi xanbi, sebeli singe ndee naxa to naxee nu fatanfasi ki wuyaxi raminima, e nu fatanfasi ki mu lanxi e boree ma, e nu fatanfasi ki mu lanxi e boree ma.

SariyE nun walie naxee yi buki kui e findixi mixi yEtE xa fahaamui nan na, a fasari, a nun a sEbE ma naxan mu lanxi e boree tagi a nun a masen ki. Naxee na bukie malanxi e mu tinxi e xa ma gnErE ra kOnO e na e masen ma nE ala ko e xa maniya Kitaabui ra, e xa a mato a nun e xa a masen a fatanxi mixi yEtE xa Kitaabui faxamuxi nan na.

SariyE fatanfasife mu findixi fe yati ra alo xibaaru fangni. Na kui, fatanfasi wuyaxi nan nOma rabade. Xaxili rabixi lan ma a xa fatanfasie nun walie mato, a nun a xa e maniya Kitaabui ra.

N ma salide findixi salide nEnE nan na yati?

Heretics yati fama nE kelide?

Keresitan diinE? Won ma danxaniyatE xa walie fOIODE

Keretie xa kawandi kelixi minden?

KOntOfili banxi/ salide xunxuree ma

Sèbè: Yi buki sEbEli (xx) a masenxi buki kEdi kEdi kEdi nan ma kOnO sEbEli y a masenxi kEdi sEbEli nan ma naxan na sEbEli kui. N ma masen gni xili (rd).

N ma salide findixi salide nEnE nan na yati?

Darryl M. Erkel a xa kEdi kui a falaxi nE: "Eglise gbegbe a falama e xa wali birin fatanxi Layiri Foni nan na, kOnO fe xOrOxOE nan a ra eglise gbegbe naxan a falama a e findixi "evangelical" nan na, e mu fe gbegbe rabama sEbEli kui naxan falaxi malanyie bE. Wo yi maxOrin gni mato:

1. Layiri nEnE a ma senxi nE a danxaniyatε nama lan ma a xa findi mixi gbegbe nan na naxee fatanxi Kitaabui ra, naxee xili falama forie ra (Xεεrae xa walie 20:17,28; 1 Tesaloniki 5:12-13; 1 Timote 5:17; Eburu 13:17; Yaki 14:14:15-4).

Na to findi nOndi ra, munfe ra moxo xa salide gbegbe mixi keren nan e ra tima (mOli ra, "dEgi")? Munfe ra to eglise gbegbe e xa yareratie itaxun ma "pastEr xungbe", "pastEr ma bore," a nun " forie xunmatie" - a gbengben gni ra, layiri nEnE mu na tagi rasama danxaniyatε nama tagi?

2. Laayidi nEnE a ma senxi nE a danxaniyatE kantEe lan ma e xa keli e yEtE kan ma (Acts 14:23; 2 Timote 2:2; Titus 1:5).

Na to findi nOndi ra, munfe ra moxo xa salidee na pastEre fenfe e xa salide farima? Munfe ra moxo xa salidee mu e yEtE kan xamEe ra tima a nun e mu e xaranma ala ko e xa findi xurusee ra? Won ma yi waxati wali naxan xili "pastoral search committee" a fatanxi sEbEli nan na xa na mu adamadie xa naamunye?

3. Layiri nEnE a ma senxi nE a danxaniyatEe xa malanyi lanma a xa findi yire ra danxaniyatOe xa e xa xaxili rawali a nun e xa e bore ra limaniya e xa xanunteya nun wali fan gni raba (Roma 12:6-8; 1 Korinti 12:4-14; 14:12,26; Kolose 3:16; Eburu 110; PiyEr 24-25-25-15). 4:10-11).

Na to findi nOndi ra, munfe ra won ya ma mixi gbegbe mu sese falama xa na mu sese raba salide kui? Munfe ra salide fafe findixi fe nan na naxan mixie matoma, a mu findixi mixie xa fe ra? Munfe ra won bara won ma wali sa diinE karamOxOe yi ra?

4. Layiri nEnE a ma senxi a danxaniyatE lanma a xa sEmbE so a yi ra a nun a xa wali raba mixi birin nan na naxee na na - " barima fate mu findixi yire keren na, a gbegbe nan a ra" (1 Korinti 12:14; cf. 14:12,26-31; Efese 4:16).

Na to findi nOndi ra, munfe ra moxo xa salide walie e xaxili tima fate yire keren nan ma (na nan na ki, "pastEr")? Layiri nEnE kui, a falaxi minden a mixi xa wali xa na mu a xa kawandi nan findi ma salide xungbe ra?

5. Laayidi nEnE a ma senxi nE a danxaniyatE birin findixi walikE nan na [*diakonos*(rd)] a nun sErEri Ala ya i (1PiyEr 2:5,9; Waxati 1:6).

Na to findi nOndi ra, munfe ra won na yi tagiraba kolon fe ra alo "diinE" nun "layi"? Kitaabui mundun ma won Ala xa Mixi Sugandixi fate itaxunma mixi firin nan na: "diinE" nun "layi"? A nun man, xa danxaniyatE birin findixi walikE nan na, munfe ra won mu lan ma won xa wali bore bE salide kui?

6. Laayidi nEnE misalie nan sEbExi Marigi xa donse donfe ra naxan findixi sEwa ra, ngaxakerenya tagi (Acts 2:46; 1 Corinthians 10:16-22; 11:18-34).

Na to findi nOndi ra, munfe ra won bara Marigi xa donse findi sali xungbe ra a nun man gundo ra? Munfe ra won ma Marigi xa donse donfe naxan nabama yi waxati, a luxi ne alb furema xa sali dangife sali ra ? Munfe ra won laxi a ra a diinE kuntigie nan gbansan nOma "sakramenti raba de" kOnO layiri nEnE mu na xaranxi?

7. Isa naxa a masen a xa mixie mu lan e xa xili xungbe fi e ma, naxan e ratangama danxaniyatɔɛ pama ma (Matiyu 23:6-12; Maraki 10:35-45).

Na to findi nOndi ra, munfe ra to salide mangE gbegbe e yEtE xili xungbe fima alo "Reverend," "Minister," "Bishop," "Pastor," "Senior Pastor" [xa na mu "Brother"]? Munfe ra e a kolon a lan ma e xa e xili sa na xili singe ra - a gbengben gni ra layiri nEnE mu tinxi na ra?

8. Layiri nEnE a ma senxi nE a danxaniyatOe lan ma e xa e boree rasE a nun mixi gbEtE (Matiyu 25:34-40; Rɔma 12:13; 1 Timote 6:18; Tite 3:8, 14; Eburu 13:2; 1 Piyeri 4:9).

Na to findi nOndi ra, munfe ra won ya ma mixi gbegbe mu won ma banxi rabima mixi gbEtee bE? Munfe ra danxaniyatOrE gbegbe mu e bore xa fate ma xOxun ma? Munse ma mixie rasE fe findixi fe fangni nan na eglise gbegbe kui? Xanunteya nun kOntOfili mu na mixi gbEtee ma, na nan a ra won ma salide gbegbe na xOnE ma a nun e na faxafe? [Kɔɔɔ, mixie rasɛnefe mu dandanxi fe nde ma naxan nabama mixi xa banxi kui.]

9. Danxaniyatɔɛ pama singe nu malanma banxie nan kui, e mu nu malanma banxi xungbe kui (Acts 20:20; Rɔma 16:5; 1 Korinti 16:19; Kolose 4:15; Filemon v.2; 2 Yaya v.10). [Malanji rabafe banxi kui mu nu yamarixi a man nu nɔma findide fe birin na naxan nu na.]

Na to findi nOndi ra, munsema won a kolon a lan ma won xa Marigi xa kObiri gbegbe ba salide banxie ma a nun katedrali naxan nOma rawalide sanmaya keren xa na mu sanmaya firin lOxun keren kui? Na nan findixi kObiri fe ragatafe ra Ala naxan fixi wo ma? Munfe ra mixi gbegbe

salidee xa kObiri gbo banxi ti fe ma, walikEe xa wali sare, a nun a ragatafe dangife misiyon, setaree, a nun mixie xa fe ra? Na nanse masenxi won ma fe singee ma?

Erkel naxa a ra ꞖꞖ: "NꞖndi nan ya, won bara naamunyie nun walie sꞖꞖ won ma danxaniyatꞖe Ꞗamae kui, naxee mu fatanxi Layiri Foni ra. A rapaaxuxi won ma, won ya ma mixi gbegbe mu nu na fe mꞖꞖli maxꞖrinxi xa na mu a ra e mu nu na fe matoxi. KꞖꞖ xa won wama danxaniyatꞖe Ꞗama xa fe neenee tofe, won lanma won xa yi fe birin mapꞖxun naxan xili "danxaniyatꞖe Ꞗama" won lanma won xa na fe birin mato won naxan falama Layiri Foni kui. misalie nun sariyEe. [LEtErE naxan sEbExi Asi bOxi solofere ma naxan na Annabi Yaya xa Kitaabui kui a masenxi nE a danxaniyatE singee xa misalie nun e xa wali birin mu lan a xa bira.]

"Wo bara wo yEtE rafala na fe xOrOxOE ma a nun wo wama "fe birin matofe a nun wo xa tinxi gni suxu" (1 Tesaloniki 5:21; cf. Xeeae xa walie 17:11)? . . . kira fangni na na!" (www.5solas.org/media.php?id=82)

Heretics yati fama nE kelide?

David Bercot Heretics yati fama nE kelide? A saxan nde, 1989, Scroll Publishing, Amberson, PA a xaranse ndee matoma naxan na Layiri Foni kui, waxati singe kui, danxaniyatꞖe nu laxi naxee ra, e nu naxee rabama. A naxE "Kristian diinE singe findixi fe nan na naxan duniE fori ma sOtOxi alo tE naxan na wuri xaraxi kui. A findixi fe nan na naxan mu tinxi RꞖma Ꞗama xa banxi xungbe ma. Alo Tertullian a sEbExi ki naxE: "Won ma gere na won benbae xa banxi xungbe nan ma, a nun won ma forie xa yaamari, a nun adamae xa sariyE, a nun duniE fori xa xaxili, a nun sariyEe ma." 1 (pg. 25)

DanxaniyatꞖe singee xa tꞖnxuma ndee nan ya:

kerin. DuniE tagi rasafe

b. Xanunteya naxan mu dandan ma

c. Lafe a ra (p. 15)

"Na kui, a ma xOrOxO nan a ra, yi waxati evangelical church a falama a danxaniyatE singee nu na na waxati xa sariyE nan gbansan xaran fe a nun e nu na raba fe. Na nan findixi fe xOrOxOE ra barima rOma mixie nu danxaniyatOrEe ma tOxOma a xOn ma - barima e mu birama na waxati xa sariyE fOxOra." (pg. 25)

Keresitan gbegbe to mu luxi alo danxaniyatOrE gbEtE fo e na salide tEmui birin. Misali ra, e:

kerin. Wo xa na Ꞗelaxinyi keren mato.

- b. Wo xaxili tixi dunia xa kOntOfili keren nan ma.
- c. E fan na duniE xa kObiri fenfe nan kui. (p. 16)

Naxee na e xa diinE fe kui e gbegebe naxee na kristi mOxOyEn nde kui, na nan findixi fe keren na naxan nu na eglis singe kui.

- kerin. Fatanyi
- b. Di bari bafe
- c. Dugi xungbe - dugi xurun
- d. R-rated entertainment
- e. Evolution theories
- f. Mixi lantareya
- g. GinEe xa wali diinE kui (p. 26-38)

"Kresitan singee nu na e xa sariyE nun e xa sariyE gbEtE nan kui barima e nu tondima jɛlɛxinyi, binyɛ nun naafuli fe ra barima e nu e yetɛ findixi xɛɛrae nan na yi duniɲa kui." (pg. 17) "E xa duniE nan nu na e xa seedeɲE singe ra." (pg. 39)

Keresitan singee xa seedeɲɔɔya (seedeɲɔɔya) nun e xa duniɲɛigiri findixi e yetɛ fife nan na naxan nɔma rabade:

1. Eglisie xa wali xungbe

Danxaniyatɛ ɲama [naxee soxi Ala xa Mixi Sugandixi kui Ala (rd)] nee nan e ra wo nun naxee ra wo nu na wo boree tagi tɛmɛi birin, naxee nu na fe keren nan kui, naxee nu wo ralimaniyama, e nu wo ralimaniyama tɛmɛi birin alako wo xa lu danxaniyatɛ kui. E nu na mixie nan na naxee nu na e xa wali kui, kɔɔɔ e mu nu kataxi sɛriye rafalade xa na mu tinxinyi ɲaɲɛɛfe. Na kui e naxa e xaxili ti sariyE fangni ra, misali ra a nun Ala Xaxili sEmBE ra naxan mixi masarama. (pg. 42) Mixi naxee bara e yEtE masara e lan ma e xa e yEtE masara e bOgnE kui e mu bira sariyE xOrOxOE fOxOra. (pg. 43)

E xa yareratɛ naxee xili falama xunmatɛ, kantae, kantamae, forie nun xuruse dɛmadonyie (xuruse kantɛ) e kelixi e xa malanyi nan kui. E xa sEmBE nun e xa sEmBEtareya birin nu a kolon. Na mixie nu mixie xaran ma wOyEn nun misali ra beenun e xa findi kiraya ra a nun yarerati ra. (pg. 45) E xa kOntOfili keren nan nu na e xa danxaniyatE mixi keren keren ma xa fe ra. Na kui, e nO ma e xa waxati birin tongo na wali xungbe rabafe ra. Xa na nan a ra, e nu lanma e xa e mali alɔ ginɛdimɛdie nun dimɛdie. (pg. 47)

- 2. wuri magalanbuxi xa masen gni - e xa kawandi sEmBE nan nu na e xa tOrE nun faxE ra barima e tondixi Ala xa Mixi Sugandixi ma. (pg.49) Clement naxa a sEbE a danxaniyatOrE bE, " wuri magalanbuxi nO ma findi de futi ra danxaniyatare ra, danxaniyatare xa forie xui ratinmE ra, xa na mu tOrOma konyi ra kafi mangE xa yaamari bun ma. Na fe birin nO ma findi de tOrE gbegebe ra a nun fate tOrE ra; e nu na

wuri magalanbuxi nan a ra mixi birin bE naxan a yEtE fixi tOrE nun faxE ma Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra (Rom. 8:17; Rev. 12:11)." (pg. 50)

3. Danxaniya naxan a masenxi a tinfe findixi fe nan na adama nun Ala tagi - A fOIODE, danxaniyatOrE nEnE gnErE ma Ala sEti ma a sEmbE nan ma. KOnO waxati to dangi, e wuyaxi e yEtE makuya na fe ra. (pg. 52) Martin Luther a masen nE a mixi yo mu nOma fe fangni raba de a yEtE ra, a nun a waxOn gni a nun sEmbE naxan na Ala xui ra bama a keren nan ma.¹⁵Keresitan singee nu laxi na nan na. Origène naxa a sEbE "A [Ala] a yEtE ma senxi mixie nan bE, e to gEnE fe birin naba e sEmbE ra, e a falama a e hayi na a ma.¹⁷(pg. 53) ["N nOma fe birin nabade a saabui ra naxan n ma sEmbE fima n ma. (Phil. 4:13) (rd)] A mu findixi maxOrin gni keren na, kOnO a findixi fe nan na naxan mu dandan ma. Won ma fate kira faxafe fama nE tOrODE, xa won mu tin won ma tOrE ra won yEtE ra, won ma yunubie gerefe ra, Ala mu nOma sEmbE sode won yi ra (Phil. 4:13) (rd) 1 Cor. 9:27).²⁰ (pg. 54) Mixi nOma a yEtE ratangade xOnE ma a nun tOrE ma, xa a wama a xa na raba, kOnO mixi nOma na raxande a to a xaxili ti Ala ra.²¹ (pg. 55)

Keretie xa sEbEli singe nu n ma diinE xa danxaniya matandixi na nan falaxi David Bercot. A mixi suli nan ma senxi a man seedeяoxya ba:

1. E laxi naxan na kisi ma

kerin. Won kisixi danxaniya gbansan nan ma?

E bara a fala moxo bE a "constantin to eglis kana, a naxa a fOIO a xarande a walie nan won ma kisi sOtOxi. A misalixi yi sEriyE ra naxan fatanxi Francis Schaeffer xa buki ra naxan xili How Should We Live Then? A to gnama sariyE kanafen masen a nun Scheffer xa xaran gni kanafe, Weaffer, MangEe bE, Kitaabui nu ragataxi - a nun GirEki nun Latin buki ndee.... Na kui, danxaniyatE singe naxan nu na Layiri Foni kui, a naxa findi fe kobi ra. Ala xa Mixi Sugandixi, a nun Ala xa Mixi Sugandixi xa wali gbansan.¹

Alo Schaeffer, sEbEli ti gbege a ma senxi nE a lanlanteya naxan na won yEtE xa fe fangni nun won ma walie nan won ma kisi ma, na nan findixi fe ra naxan soxi eglis kui dOnxOra Constantin waxati dangi xanbi a nun Rome xa bEIEExE. KOnO na mu a ra.

"Kresitan singee nu laxi a ra a walie xa na mu [a nun (rd)] tinfe findixi fe xungbe nan na won ma kisi kui?" (pg 57) Polycarp naxa a sEbE "Naxan a rakelixi faxE ma a won fan rakelima nE - xa won a waxOn gni raba a nun won na a xa yaamarie rabatu." (pg. 58) Clement of Alexandre naxa a sEbE, "Naxan nOnDi sOtOxi a nun a yEtE tagi rasama

wali fangni fama nE baloe sOtOde abadan." Origène, Hippolyte, Cyprien a nun Lactantius e birin na sEbExi nE. (pg. 59)

b. Na nan a masenxi a danxaniyatɔɛɛ e xa kisi sɔtɔma e xa walie nan kui ?

Ade, danxaniyatOrE singee mu nu a ma senxi a won kisi sOtO ma wali fan gni nan ma. (pg. 60) Misali ra: Clement of Rome - "[Won] mu findixi tinxin gni ra won yEtE ra, xa na mu won ma xaxili ra, won mu tinxinma Ala xa fe ra, xa na mu won bOgnE sEnE ra, kOnO danxaniya nan a ra Ala sEmBE birin mixi birin tinxin xi kabi a fOIODE." Polycarpe, Barnabas, Justin Martyr a nun Clement of Alexandre fan na nan falaxi. (pg. 61)

c. Danxaniya nun wali e bore ra?

Awa, kOnO "Augustine, Luther a nun sogegorode diinE karamOxO gbEtEe bara a masen won bE a gere na kisi tagi naxan fatanxi hinnE ra a nun kisi naxan fatanxi walie ra xa na mu tinfe ra. E bara wOyEn mOdEli nde yusi naxan xili 'false dilemma', e a falama a kira firin gbansan nan na kisi ma:' (1) xa na mu Ala xa hadiya nan a ra (2) (2) a findixi fe nan na won naxan sOtOxi won ma walie ra. Keresitan singee nu a falama a hadiya mu xurun barima a fatanxi tinfe nan na. (pg. 62)

Danxaniyatɔɛ singee nu laxi a ra a kisi findixi Ala xa hadiya nan na kɔnɔ Ala a xa hadiya fima mixi nan ma a wama naxan xɔn. A bara a sugandi a xa a fi mixie ma naxee a rafan, e laxi a ra, e man a xui ratinmema. (pg. 62)

Xa a sa li mixi sugandixi a xa sEriyE kui, na mu sEriyE masarama sare ra. (pg. 62)

d. Iyo, kOnO kitaabui a falama ...

- Mixi birin xa mu soma Ala xa mangeya niini bun ma, fo naxee n Baba sago rabama naxan na ariyanna.» (Mat. 7:21
- Naxan na a tunnabexi han a rapɔnyi, na kanyi kisima nɛ. (Mat. 24:13)
- Naxee birin na gaburi kui e fama nE a xui ramEde e fa mini - mixi naxee fe fangni raba, e fama nE kelide faxE ma, mixi naxee fe kobi raba, e fama nE kelide faxE ma. (Yaya 5:28, 29 , TMN).
- Wo a mato, n na fafe nɛ mafuren, n sare fan na n yi ra, alako n xa mixi birin sare fi a xa wali bɛrɛ ra. (Rev. 22:12)
- Wo mɛɛni wo yetɛ ma a nun wo xa xaranyi ma. I xa lu na kui, barima na rabafe ra i i yetɛ rakisima nɛ a nun i xui ramemaɛ fan. (1 Tim. 4:16)

Na kui, fe yati mu findixi Kitaabui danxaniyafe ra, kɔnɔ Kitaabui fasarife nan a ra. Kitaabui a falama a "wo bara kisi danxaniya saabui ra, a mu fatanxi wo yete ra, Ala xa kisi nan a ra, a mu findixi wali ra, alako mixi yo naxa a yete matɔxɔ." (Ef. 2:8, 9) A nun man Kitaabui a falama, "wo a kolon mixi tinxin ma a xa wali nan ma, danxaniya gbansan xa mu a ra" (Yaki 2:24) Won ma [Kristiyani birin, kOnO a gbengbenyi Bercot xa danxaniyatE] kisi sariyE tinxin na masen singe nan na kOnO a firin de nan kana ma. Keresitan singee xa kisi sariyE a masenxi nE a e firin birin tide na. A nun man, danxaniyatOrE singee mu nu laxi a ra a adamadie bara kana a man mu nOma fe fanyi yo rabade. (pg. 64)

e. Mixi kisixi nɔma lɔede?

Kabi danxaniyatɔe singee nu laxi a ra a won ma danxaniya nun won ma tinfe tide na kisi xa fe ra, na nan a masenxi a e nu laxi a ra a mixi naxan bara kisi, a nɔma lɔede. (pg. 65)

Tertullian (c. 160 - c. 225) naxa a sEbE, "Mixi ndee a rabama alo ala nan a ra a xa a xa hadiya fi mixi ma naxan mu lanxi a ma. E a xa sErEya findi konyie ra... Barima mixi gbegbe mu gbilen ma a xa hinnE ra? Yi hadiya mu tongoxi mixi gbegbe yi ra."»Cyprian naxa a fala a boree bE; «A sebɛxi Kitaabui kui, «Naxan na a tun nabɛxi han a rapɔnyi, na kanyi kisima nɛ. [Mat. 10:22] (pg. 65)

Na sEbEli nde naxan falaxi Eburu 10:26: "Xa won na yunubi raba won yEtE ra won to nOndi kolon, sErE yo mu na yunubi xa fe ra."

f. Mixi naxee kisi kawandima hinne gbansan xa fe ra

Mixi nde nu na, Gnostiki, na xan nu a ma senxi a adamadie bara kana a nun wali yo mu nOma won ma kisi sOtOde. E nu a falama a Ala bara lɔnni nde masen e bɛ naxan mu nu na danxaniyatɔe nɔma xungbe yi ra. E nu laxi a ra a Ala, daalixi, Ala nan a ra naxan mu lanxi Isa baba ma. Na kui, adama daxi ala nde nan na naxan fe birin kana ma a nun adama findixi fe kobi nan na. Barima adama nu bara findi mixi kobi ra, Ala xa Di mu nu nɔma findide adamadi ra yati. A naxa adama misaali gbansan tongo. [A ma senxi nE xa a nu na sube nun wuli nan na, a mu nu na yunubi ra.] (pg. 66)

Xɛera Yaya naxa a fala: «Mixi madaxui gbegbe bara mini duniya ma, naxee mu laxi a ra a Isa Ala xa Mixi Sugandixi faxi adamadi nan na. (2 John 7) Gnostiques nan nu na mixie ra na xan nu laxi a ra a Ala xa Mixi Sugandixi mu faxi fate ra. (pg. 67)

2. E laxi naxan na a singe ra a nun a yEtE ra

kerin. DanxaniyatE naxee na e yEtE kan ma

Danxaniyatɔɛ singee nu laxi e yetɛ kan xa sugandi ra. Misali ra, Justin Martyr yi masen gni ti ROma mixie bE: "Won bara xaran namijɔnmɛɛ ra, won a kolon a naxankatɛ, naxankatɛ, nun sare fife fatanxi mixi keren keren xa wali nan na. Xa na mu a ra, xa fe birin nabama a xa fe ra, na mu a ra, fe yo mu na won yi ra. Barima xa a sa li mixi keren xa na mu a ra mixi kobi, a mu lanma a xa findi fe naaxi singe ra matOxO xa na mu boore naxan lan ma a xa tOxO.2(pg. 70) Na masen gni Clement3, Archelaus4, a nun Methodis5 nan a falaxi. (pg. 71)

Keresitan singee e xa danxaniya tixi yi nan ma:

- Barima Ala bara duniE xanu han a naxa a xa Di kerenyi fi, alako naxan birin danxaniyama a ma, a naxa lɔɛ, a xa kisi sɔɔɔ abadan. (Yaya 3:16) Marigi mu taganma a xa laayidi rakamalide, alɔ mixi ndee a falama ki naxɛ. A dijɛxi wo ma, barima a mu wama mixi yo xa lɔɛ. (Piyeri II 3:9)
- Ala Xaxili Seniyenxi nun gine naxan xa futi xirima, e birin a falama, «Fa.» Naxan na fe mɛ, a xa a fala, «Fa!» Ye xɔli na naxan ma, a xa fa. Naxan wama a xɔn, a xa kisi ye min, a mu sare fima. (Waxayi 22:17)
- To lɔɔɔ, koore nun bɔxi xa findi seedee ra wo xili ma, barima n bara simaya nun faxɛ, barake nun danke ti wo ya i. Yakɔsi wo xa kisi sugandi, alako wo tan nun wo xa die xa balo. (Deuteronomi 30:19)

b. KOnO kitaabui mu a falaxi ...?

- Wo xa duniE sugandi wo xa balo.
- Kisi mu fatanxi adama waxɔnyi xa na mu a xa wali ra. Ala mu
- wama mixi yo xa lɔɛ fo a xa tuubi. Ala kinikinima mixi ma a
- wama naxan xɔn. (pg. 73)

Danxaniyatɔɛ nɔama singe nu laxi a ra a Ala xa kiiti tinxinxi fama nɛ rabade kɔɔɔ won lanma won xa tinxinyi raba. Na kui, wo ma gnOxun:

- Adamadi, a bara fe fanyi masen wo bɛ. Marigi munse maxandixi wo ma? Wo xa tinxinyi raba, wo xa kinikini, wo xa wo yetɛ magore wo xa Ala ya i. (Mika 6:8)
- Wo a mato, to n bara simaya, heeri, faxɛ, nun kasare ti wo ya i. To lɔɔɔ n bara wo yamari wo xa wo Marigi Alatala xanu, wo xa wo jɛrɛ a xa kira xɔn, wo xa a xa yaamari, a xa yaamari, nun a xa seriye rabatu. (Deuteronomy 30:15-16)
- Wo mu tinma a xa hinne xungbe ma, a xa dijɛ, nun a xa dijɛ, wo mu a kolon a Ala xa hinne wo rapɛrɛma nɛ wo xa tuubi [wo xa dunijɛigiri masara]? Kɔɔɔ i xaxili xɔɔɔxi nun i tondixi tubide, i na Ala xa xɔnɛ nan xun masafe i yetɛ xili ma han Ala xa xɔnɛ lɔɔɔ, a xa kiiti tinxinxi makenenma tɛmɛi naxɛ. Ala « kankan xa kɛwali sare ragbilenma nɛ ». Naxee

Naxee e tunnabexi fe fanyi rabafe ra, e nɔre, binye nun faxatareya fenma, a fama ne abadan kisi fide e ma. Kɔɔ mixi naxee e yete gbansan fenma, e tondi nɔndi ra, e bira fe kobi fɔɔ ra, Ala xa xɔne nun xɔne nan e lima. (Rɔma 2:4-8)

- Difference xungbe na fe nde tofe nun a raba fe tagi. (pg. 76)

3. Baptisme nu wama naxan na danxaniyatE singee bE

Isa xa masen gni NikodEmu bE a mixi lan ma a xa bari ye nun xaxili nan na, danxaniyatE singee nu a faxamuxi ye nan ma [Gr. *baptizo*-immerse. (rd)]. (pg. 77) Irenaeus naxa a sEbE "Yi mixi mOdEli [Gnostics naxan a falama adamee mu nOma baride a man mu nOma gbilen de ye xOnE saabui ra] SentanE nan e ra xOnE e xa e yEtE raso ye xOnE kui naxan findixi barife ra Ala bE. (pg. 77)

Keresitan singee nu fe saxan nan ma senxi ye xunxure ra, barima yi xunxure mu nu lanma a xa findi mixi xa xunxure ra, xunxure nu xili falama "hinne". (pg. 78)

kerin. Yunubi xafari - a fatanxi yi nan na:

- YakOsi wo na munse mamE ti fe? Keli, i xa i xunxa ye xɔɔra, i xa i xa yunubie maxa, i xa a xili maxandi.» (Xεεrae xa taruxui 22:16)
- A mu won nakisixi won ma tinxinyi xa fe ra, a won rakisi a xa hinne nan saabui ra. A bara won nakisi won barife nun won ma fe neene saabui ra Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra. (Tite 3:5)
- PiyEri naxan danxaniyatOrE xa xunxure masen nuha bE a nun xure xungbe a fala nE - ye misalixi xunxure nan na naxan wo ra kisi ma yakOsi - a mu findixi nOxOE bafe ra fate ma kOnO a findixi xaxili fangni nan na ala bE. A wo rakisima Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa marakeli nan saabui ra. (PiyEri I 3:21-22)
- Wo birin xa tuubi, wo xa wo xunxa ye xɔɔra Isa xili ra alako wo xa yunubie xa xafari. Wo man fama ne Ala Xaxili Seniyenxi sɔɔde. (Acts 2:38) Di barife neene
- A fatanxi Isa xa masenyi ra Nikodemu be, danxaniyatɔe singee fan nu laxi a ra a ye xɔɔra ye xɔɔra nan nu na kira ra n nu naxan falama yi masenyi kui. Baptisme, «Won bara findi kune kanyie ra yunubi xa fe ra, won naseniyenma won ma yunubie forie ma ye seniyenxi nun Marigi maxandi saabui ra. Na kui, won bara findi di barixie ra, alɔ Marigi a falaxi ki naxe, «Xa mixi mu barixi ye nun Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, a mu soma Ala xa mangeya kui.»» (Yaya 3:5) (p. 79)
- Xaxili rawali - E nu laxi a ra a mixi naxan bara xunxa ye xɔɔra, a to Ala Xaxili Seniyenxi sɔɔ, a xaxili xa fe kolonma ne a fiixe ra.
- Baptisme mu nu findixi sali fufafu ra - Baptisme findixi fe xungbe nan na naxan a niyama danxaniyatE nEnE xa keli a fate fori ma sigafe ra xaxili nEnE ma. E mu xunxa ye xɔɔra danxaniya nun tuubi tagi. E naxa a masen a Ala mu lanma a xa yunubie xafari barima mixi bara xunxa ye xɔɔra. (pg. 80)

- Mixi naxee mu nu xunxaxi ye כַּכְרָא, e nu bara dankari סִכְרָא e yete ra ? - Danxaniyatæ singee nu laxi a ra a Ala fama ne xanunteya nun tinxinyi rabade si gbetee be naxee mu nu כֹּמָא Ala xa Mixi Sugandixi xa fe mede.
- The Evangelical Rite Of Passage - A gbeben gni moxo evangelicals moxo bara taruxu sali ra baptisma barife ra moxo bara moxo yEtE xa sali raba - sEriE xili. PiyEri to maxOrin "Won lan ma won xa munse raba?" a mu a falaxi wo xa goro yare wo xa isa xili wo bOgnE kui. Awa, a naxa a fala e bE "wo xa tuubi, wo birin xa wo xunxa ye xOxE ra Isa xili ra yunubie xafarife ra. Xεεrae xa walie 2:38 "A kōndi ki ma, serεxebade xili nun sali naxan fatanxi a ra, na findixi fe nan na naxan fatanxi mixie xa marakeli ra naxan nabaxi ne keme solomasaxan nun solomanaani nde kui. " (pg. 82) [Wo BibleWay sariyE matoAla xa Mixi Sugandixi xa xunxa ye כַּכְרָא]

4. Prosperity: A Blessing or A Snare

N xanuntenyie, n bara i maxandi a xa כֹּכְרָא i xa fe birin kui, i man xa yalan. (3 Yaya 2) Yaya nu laayidi tongoxi e bE a xa naafuli nun a xa santeya sOtO ala ra, santeya nun a xa santeya xibaaru fangni? Yi seniyenxi ndee nan yi ki Ala xa Kitaabui kui. (pg. 84)

- o Kōbiri כֹּכְרָא findixi fe kobi כֹּכְרָא birin sanke nan na. Mixi ndee to waxi kōbiri fe כֹּכְרָא ma, e bara e makuya danxaniya ra, e fa e yete כֹּכְרָא gbebe ra. (Timote I 6:10 , TMN .)
- o Kōbiri xanufe naxa lu wo xa dunijeigiri kui anun wo xa seewa wo naxan סִכְרָא ra. (Eburu 13:5)
- o Wo naxa harige malan wo yete be dunija ma, nimasee nun xore kanama dennaxe, mujetie mu a mujama dennaxe. Wo xa wo harige malan ariyanna, nimasee nun xore mu kanama dennaxe, mujetie fan mu soma naa e mu a mujete tima dennaxe. Wo harige na dennaxe, wo kōne fan luma menni ne.» (Matiyu 6:19-21)
- o Mixi yo mu כֹּמָא lude marigi firin xa yaamari bun ma. A כֹּמָא keren kōnde, a boore maxanu, xa na mu a ra, a keren nan maxanu, a boore mapaxu. Wo mu כֹּמָא Ala nun kōbiri batude. (Matiyu 6:24)
- o Kōk xa donse nun sose na won yi ra, won wasa na na nan na. Mixi naxee wama bannafe, e birama tantantanji nan fōk ra, e bira gantanyi ra, e bira birama waxōne paaxie fōk ra. (Timote I 6:8-9 , TMN).

kerin. Naxankate xa fe paaxie - Hermes (benu 150 AD) naxa a sebe: "Naxee danxaniyaxi yati, kōk e man na dunija xa naafuli nan kui. Xa tōke fa, e Marigi tondima e xa naafuli nun e xa walie xa fe ra.... Na kui, mixi naxee na dunija kui, e mu כֹּמָא findide Marigi xa wali ra fo e xa naafuli xa kōn sinden."³
(pg. 85) [KOnO Ala mu setareya maxOrin ma a man mu naafuli maxOrin ma. A naafuli waxOn gni xa na mu a ra xanunteya tOrO ma. Pōlu naxan na Efesi 4 kui, a danxaniyatæ rasima e xa wali alako e xa kō mixi gbetee malide. (rd)] KOnO mixi nOma Ala fide di? Xa bannaya fatanxi Ala nan na, danxaniyatæ mu כֹּמָא a lōde Ala xa masenyi rabatufe ra, a xa naafuli itaxun setaree ra. (pg. 87)

- b. E xa masen gni nun to masen gni tagi rasama to lOxE xibaaru fangni a falama "Marigi naxa a fala, 'I a falama, SentanE, i bEIE ba n ma kObiri ma.' barima SentanE nan a ratangama wo ma - n tan mu a ra."¹⁰ (pg.88)

- c. Keretie xa santeya fangni nan e ra - bataxE naxee sEbExi kiritian singee ra e seedeƆɔɔya bama e nu na tɔɔɔɔ nun tɔɔɔɔ nan kui ala adamee birin. (pg. 89)

5. Laayidi fori xa sariyE fangni nan a ra?

John Calvin naxa a masen a xOrOxOE ra a tagiraba gbegbe mu na e firin tagi [laayidi fori nun laayidi nEnE sariyE]. (pg. 91) KOnO, kristi singee xa faxamu nu na a ra a kristi xa sariyE sariyE dangi sariyE fori sariyE ra barima ala xa sariyE sariyE nu sigaxi xaxili ra. (pg. 92)

A sEbEma maxOrin gbegbe nan tima

- kerin. Isa nu wama naxan falafe a to a fala "wo naxa kai"? [A fOIODE kalife nu wama ala nan xilife ala ko a xa seedeƆɔɔya ba xa na mu a ra a xa a kolon mixi naxan falaxi. To a luxi alo a wama a falafe "wo naxan falafe a findixi nOnDi nan na? Na masen gni "Ala nan n ma seede ra" a luxi alo a na kalife nan ma senfe.]
- b. Gere mu lanxi a ma? [Ala nu sie nan yusima a man na walife han ya ala ko a xa fe nde raba naxan a waxOn gni ra bama.]
- c. Keresitan lan ma a xa faxE ƆaxankatE to di? [Ala nan mangEya tixi ala ko a xa tinxin gni ramini fe kobi kui.]

Keresitan diinE? Won ma danxaniyatE xa walie fOIODE ,

Frank Viola nun George Barna naxa sEbEli ndee xaran kEmE saxan singe kui ala ko e xa a kolon xa e nOma e xa sariyEe nun e xa walie ra kolonde kEmE singe kui. E xa buki kui Keresitan diinE? Won ma danxaniyatE xa walie fOIODE , 1998, Tyndale House Publishing, Inc. e naxa a masen a yi waxati walie nun kitaabui sariyEe nun kEmE singe walie tagi rasama.

Waxati bara a li Ala xa Mixi Sugandixi fate xa lan Ala xa masenyi ma a nun danxaniyatɔɔɔɔ Ɔama xa taruxui ma alako won xa fahaamui fanƆi sɔɔɔɔ won nɔɔma naxan nabade a nun won mu nɔɔma naxan nabade a nun won mu lanma won xa naxan naba.» (Introduction pg. xxvii) [Won lan ma won xa won yEtE ratanga taruxu ma barima a wuyaxi ra a findixi fe kobi nan na a nun sariyE kobie ra a nun nOnDi ra. (rd)]

Keresitan diinE? a falama a yi waxati salide gbegbe xa walie nun e xa walie mu lanxi Kitaabui xa walie nun e xa xaranƆie ma. E man a falama a proof texting kira nan yusima, sEbEli tongoxi nE a kui ala ko a xa sariyE nun/ xa na mu wali mali.

Yire naxan ma tOxOxi na nan ya:

- Eglise banxie

- batui sariyE
- Batoey
- pastEr
- Dimanche gEgEn dugi ma
- minisirie xa kOnOni
- Diɲe nun diinelae xa wali sare
- Baptisma
- Marigi xa donse
- Keresitan xaran gni
- Laayidi nEnE faxamu ki

[Note: Yi tOnxOma mu nOma tinfe ra xa na mu a ra tondife ra a nun won ma salide walie fan mu nOma rabade. Na kui, sEbEli sEbEli naxan yi buki sEbExi a xa masen gni ma lan ma a xa lu a kui, a xa mato, a nun a sEbExi mixi naxan bE, a nun kOntOfili naxan falaxi a nun a xa wOyEn a nun danxaniyatOrE gbEtE. Wo xa wo xaxili rabi. Wo xa wo yEtE xa naamunyie kolon wo xa fatanfasi kui. Wo xa na masarE birin suxu, xa na mu a ra, han wo xa gbata birin kamali. Na xanbi wo xa a mato a birin na.]

Egliise banxie

Yuwifie xa diinE fori nu na fe saxan nan fari: hOrE, sErE xE nun sErE. Ala xa Mixi Sugandixi to fa, a naxa e saxan birin ra kamali a yEtE ra. A tan nan na hOrE ra naxan banxi nEnE ra bama naxan tixi gbeti ra - "bElExE mu na." A tan nan na sErEri ra naxan sErE nEnE ti. A tan nan na sErE kamalixi ra.¹Na kui, hɔɾɔmɔbanxi, sɛrɛxɛdubɛ wali, nun Yuwifie xa sɛrɛxɛe birin naxa lɔɛ Isa xa fa tɛmui.² Ala xa Mixi Sugandixi nan nu na fe birin kamalixi ra.³A lan ma a falade a danxaniyatE nan findixi diinE singe ra naxan mu nu na salide kui. A falaxi sEbEli 6 Arthur Wallis kui The Radical Christian kui, a sEbExi 83 kui "Laayidi fori kui, Ala nu na a xa mixie bE, a nEnE kui, Ala nu na a xa mixie ra. (pg. 10-11)

Darisalamu kanafe dangi xanbi juife danxaniyatEe naxa xurun a nun si gbEtE danxaniyatEe naxee kelixi diinE gbEtE ma e naxa gbo.

Clement of Alexander [unted Greek philosophical traditions with Christian doctrine (Wikipedia/wiki/clement_of_alexander and wiki/platoism) nan nu na mixi singe ra naxan yi masen gni "siga salide."⁹Na kui, danxaniyatOrEe mu banxi tixi e xa batui ra han Constantin waxati, kEmE naani nde.¹²(pg.12)

Keresitan diinE bari tEmui, diinE keren nan nu na duniE ma naxan mu nu se sEnxi yo ra, mixi sEnxi yo mu nu na a yi, yire sEnxi yo mu nu na.¹⁸ Keresitan diinE naxan ROma mangEya suxu a nu na banxi nan kui.²²Na kui, batui mu na yire keren, a mu minixi duniE birin kui. Kitaabui kui, danxaniyatOrE ' yire sEnxi' na yire birin alo

e Marigi naxan te koore ma. Ala batufe mu findixi fe ra naxan rabama yire keren waxati nde ma. (wo Yaya 4 mato) A findixi duniE ki nan na. Ala xa batui rabama xaxili nan kui a nun a yati ra ala xa mixie tagi, barima ala na dEndE xEnma to. [footnote 17 See JG Davis, Egliise banxie yusife duniE , 3-4] (pg. 14)

ƆE keme firin nde nun saxan nde kui, fe nde naxa masara. Danxaniyatɔee naxa faxamixie binya fɔɔ naa.^{30E} xa gaburi yiree naxa findi " yire sEniyE" ra na nan a niya e naxa banxi lanmae ti e xa mixi faxaxie binya. (pg. 15-16)

Beenun Constantin xa e ratanga ɲaxankatɔee ma, danxaniyatɔee nu na mixi xurunxi nan na naxee nu rapaaxuxi e ma. KOnO rOma mangEya nu itaxunxi diinE kanyie nun danxaniyatOe tagi, konstantin nu lanma a xa a malan. [A to nu wama a xa malan, a naxa salide xungbe ti, a naxa a fOIO a xa danxaniyatEe nun kafirie xa sariyEe malanfe ra, a naxa kafirie xa sariyEe xili masara danxaniyatEe xili ra. (rd)] A man naxa salide banxie ti fOIO. Na kui, xa danxaniyatɔee nu na e xa banxi seniye xie kui ab Yuwifie nun diinelaie nu na ki naxe, e xa danxaniya nu lanma a xa findi seriye ra." (pg. 18) [Yi xaxili na yi waxati. Na kui, xa won won ɲɔɲɔ sa banxie xɔn won nɔma won xaxili rabolode Ala xa Mixi Sugandixi ma.]

Constantin xa salide banxi xungbe nan nu a ra a nun a fangni a nu tixi basilika nan ma (gouvernement banxee nu tixi diinE salide nan ma).^{80E} nu fan gnira e nu dOxO ma mixi gbegebe ra ala ko e xa e xa wali mato. Na nan findixi fe keren na naxan a niya Constantin xa basilika misali sugandi.⁸⁵ Basilika fan tinxi nE soqe xa goro wOyEn ma a to nu na a ya ra sEti ma.⁸⁶(pg. 22)

Keresitan salide nu na yire itexi nan ma a nun sEriyE nun episkOpi xa kibanyi, katedra xa na mu mangE kibanyi.⁹⁴ Na kibanyi naxa findi kiti sade ra naxan nu na Rɔma salide kui.⁹⁵ Na kui sEmbE nun mangEya nu na mangE nan yi ra. Na dOxOde nan ma, episkopo naxa a xa kawandi ti.⁹⁷(pg. 23) Na kibanyi xa na mu a ra na salide banxi nu diinE karamOxO nan tima a xa findi mixi xungbe ra na nan a niyama a xa findi mixi xungbe ra Ala xa mixie ya ma. Na xanbi, pew naxa mixi ya ma lan boreya ra, a naxa findi tOnxOma ra a nun a findi tOnxO ma naxan a niyEma batui ra.¹⁷⁵(pg. 34)

Egliise banxi tife bara findi fe xungbe ra danxaniyatEe xa batui kui:

kerin. MangE banxi xa salie nu na salide kui.

b. Bunyie nu minixi e nu lanma e xa bunyie xanin mangE xa sode dE ra.

c. Surayi ganfe diinE kuntigie so banxi kui tEmui na xan ma.

d. Dugi sugandixie nu rafalaxi Rɔma mangeya kuntigie xa donmae nan na.

e. Processional music naxan findixi sali fOIOde ra naxan fatanxi kɔrae ra.

f. DiinE walikEe nan " batui wali" ra bama naxan mixi birin xa lanlanteya nun e xa lan boreya masarama.

Katoliki karamOxO nde a sEbExi nE, konstantin fafe ra "roma xa naamunyi forie naxa so kretie xa diinE kui... hali salie naxee nu na mangE batui kui alae ra e naxa so salide batui kui, kOnO e xa diinE kui.¹⁰⁹(pg. 24-25) salide banxie xa fafe ra naxan te kore xa na mu a ra te kore, wali keren nan tide gbo boore bE. Na kui, wo xa wo bore mali, wo xa batui bara findi fe ra naxan mu lanma wo xa wo gbe raso. Na kui, wali naxan nabama yire keren a nun naxan baxi lOXOE birin. (p. 38) [Bibilia mu wOyEnma malan banxi ma: a rafala ki, a gboe xa na mu a kanyi.]

batui sariyE

Eglisie singe xa malanyi nu ra yabuxi a yEtE ra, a yEtE ra, mixi birin xa wali, sEmbE nun mixi birin xa lanlanteya. (pg. 50)

Soukhoui:

- 1 Korinti 12:14 Fate mu findixi yire keren na, a findixi yire gbegbe nan na.
- 1 Korinti 12:18 Ala bara fate sEti birin sa a fari alo a wama a xOn ki naxE.

- 1 Korinti 12:27 Wo tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi fate ra, wo birin findixi a fate nan na.
- 1 Korinti 12:31 Wo xa wo waxOn fe xungbe sOtO.
- 1 Korinti 13:13-14:1 YakOsi yi saxan nan luxi: danxaniya, lanlanteya, nun xanunteya. Kɔɔ xanunteya nan dangi e birin na. Wo xa bira xanunteya kira fɔɔ ra, wo xa wo tun nabexi Ala xa ki ma, a gbengbenyi namijɔnmɛ xa ki.

1 Korinti 14:12 Wo kata wo xa fe fan gni raba naxan danxaniyatE sEmbE so ma, [kristian malanxie (rd)].

Pɔlu to nu wɔyɛnma danxaniyatɔɛ nɔma xa walie ma, a naxa a fala, "Wo na wo malan, wo birin xa sigi nde sɔɔ, xa na mu a ra, wo xa marasi nde sɔɔ, wo xa masenyi nde sɔɔ, wo xa xui nde fala, xa na mu a ra, wo xa a masen. - lan ma a xa wOyEn, keren keren ma, a nun mixi nde lan ma a xa a masen. e limaniya. Namijɔnmɛ xa xaxili na namijɔnmɛ xa yaamari bun ma.

Na kui, a na fe mundun falafe?

- Wo na wo malan Korinti danxaniyatɔɛ, danxaniyatɔɛ
- xɛmɛɛ nun ginɛɛ birin lanma e xa e gbe raso
osigi >

- o masen gni masen gni > > wali wuyaxi naxan fatanxi
- o masen gni > > mixi keren keren ma walie, hadiyae.
- o xui xa na mu a ra fasari >

To IOxE salide wali bara malanyi ma findi yire firin na:

kerin. Kitaabui xaran gni ginEe nO ma wOyEn dEndE xEn

b. Ala batufe e mu lan ma e xa wOyEn dEndE xEn

- A lanma na birin xa raba senbe fife nan ma nama malanxie be.
- Won naxa [abandon, forke (rd)] malanpie rabolo, alb mixi ndee a rabama ki naxe, kɔnɔ won xa won bore ralimaniya - a nun won xa a kolon a lɔxɔe bara makɔre. (Eburu 10:25)

Wo xa na masarEe ba naxan a niyEma salide salide keren keren ma wo fama nE salide keren to de [a prescribed order (rd)] kOnO a mu lanma a xa findi sariyE keren nan na: (pg. 48-50)

- Mixi sofe banxi kui salide a nun/ xa
- na mu kitaabui xaran fe
- sigi wali
- Masen gni
- sErE
- kawandi
- duba

Na kui, protestant salide kelixi minden?

1. A keli katoliki sali nan ma naxan saxi

kerin. Serexedubee xa dugie

b. Surayi nun ye sEniyE yusife sEriyE kui

c. lanpui ganfe batui kui

d. Roma salide banxi ti ki

e. Rome xa sariyE findixi "sariyE kanon" nan na.

f. Pontifex Maximus xili EvEke xungbe bE

g. Pagan xa salie misa xa fe ra¹⁷(pg. 53)

2. Luther naxa tOnxO ma Katoliki diinE xa yareratie ma a nun a xa xaran gni Eukaristi ma. Na kui, a naxa kawandi findi malanpi xungbe ra, a mu findi Eukaristi ra.²⁶"Kresitan nama mu lan ma a xa malande yire keren ala xa masen gni kawandi ra a nun sali ra, hali a xurun" ... "Ala xa masen gni kawandi a nun a xaran fe findixi fe xungbe nan na ala xa wali kui."²⁹(pg. 53)

Luther xa masarE xungbe naxan nabaxi katoliki sali kui [Eucharistic xa na mu Marigi xa donse donfe (rd)] na nan ya:

kerin. A ra bama nama xui nan kui

b. Wo xa kawandi raba a tagi ra

c. A naxa [a gbilen] danxaniyatɔɛ nama xa sigi ra

d. A naxa na xaxili kana a misa findixi sErE nan na ala xa Mixi Sugandixi xa sErE ra

e. A tinxi danxaniyatɔɛ nama xa tami nun ye min, a mu lanma a xa findi serɛxɛdube gbansan xa ra. (pg. 55)

3. Calvin naxa pipe orgue nun chorale ba e ma barima e mu nu falaxi a fiixE ra layiri nEnE kui.⁶⁴(pg.58)

4. Puritan Calvinists e bara e xa donmae rabolo, e xa ikone, a nun e xa dugie.⁸⁶Na kawandi naxa siga a xungbe ra ameriki puritans tagi. E man naxa naxankata e to e xa kOBiri sa a kui a nun e naxa kOBiri fi mixie ma naxee mu siga kawandi ra malabu IOxE.^{88, 89}(p. 63)

5. Methodists naxa sali raba malabu IOxE nunmare ra.⁹⁸(pg. 64)

6. Frontier-Revivalists naxa kawandi wali masara kawandi wali ra.¹⁰¹(pg.65)

7. Methodists nun Frontier Revivalists nan "altar xili" bari.¹¹²(pg. 66) Charles Finny nan a xili saxi "anxious bench".¹¹³Finley xa fe xungbe nan nu na pragmatisme ra xa fe nde walima, a lan ma a xa suxu hali a to findixi sariyE ra.¹¹²

(pg. 67) xa na mu, "a dOnxE nan a ra bama." (pg.68) American Frontier-Revivalism naxa salide findi kawandi yire ra a man naxa eglisie findi kawandi wali ra.¹²⁵A naxa mixie rafala naxee nu na salide kui. Na nan a ra mixi birin lan ma e xa e bore mali ala ko e xa Isa Ala xa Mixi Sugandixi masen beenun mangEyae nun sEmBE xa IOE.¹²⁷(pg. 69)

8. DL Moody 1800 singe ra a naxa "yunubitE xa sali" sa.^{136a} nun Billy Graham naxa Moody xa tEkniki masara gnE tongo suli dangi xanbi.¹³⁷(pg. 70)

9. A FOIO 1906 ra pentekoti bElExE naxa bElExE rakeli, donse donfe banxi kui, bElExE bElExE, wOyEn xui gbEtE ra [xui gbEtE mu a ra kOnO gibberish (rd)] a nun tambourin yusife. (pg. 72)

Na kui, protestant xa batui sariyE nan ya: (p. 73-77)

kerin. DiinE nan a ra bama a nun a ra yamarima.

b. Na kawandi findixi batui nan na naxan nu nOma rabade, a nu lanma a xa raba a nun a nu lanma a xa raba a yEtE ra.

c. Nama xa lanlanteya nun mixie xa lanlanteya nu bara raxara na nan a ra a naxa findi dundui ra.

d. Liturgi passif a nun a xa walie xurunxi a masenxi nE a waxati keren safe IOxun keren kui na nan findixi danxaniyatOrE xa duniE ra.

kawandi

Na kawandi bafe ra, mixie xa sigafe malabu IOxE gEgEn ma a fama nE xurun de barima na kawandi nan findixi protestant xa sali singe ra. (pg. 85) A yati a masenxi nE a Ala naxan sugandixi e xa e malan a nun a mu lanma a xa findi xaxili sEmbE ra. (pg. 86-87)

kerin. A rabama tEmui birin - sanmaya keren IOxun yo IOxun.

b. A ra bama mixi keren nan na - wOyEn gni walikE.

c. A ra bama mixie nan bE - monologue, xa na mu lecture.

d. A findixi wOyEn mOdEli nan na - a findixi wOyEn nde nan na naxan na 3 han 5 tagi.

Na mu lanxi xErEe xa kawandi ma: (p. 88)

kerin. Sporadic.

b. A ra bama waxati xOrOxOE nan ma ala ko a xa kOntOfili nde yaba.

c. Extemporaneous without rhetorical structure.

d. A findixi wOyEn ki nan na, maxOrin gni a nun wOyEn gni naxan fatanxi mixe ra.

Keresitanjnie xa kawandi raba ki singe toxi 2 siecle nan kui.¹⁴Clement of Alexandre naxa a fala a kawandi mu nOma danxaniyatOrEe masarade.¹⁵(pg. 89)

Na kawandi singe kelixi karamOxOe nan ma, e xili sophists, kEmE suli singe BC. E nu na wOyEn gni nan e ra e nu na wOyEn fe ra bama. A fate ma sElExun a nun a xui fangni ala ko e xa e xa masen gni mati.¹⁸Na naxa mixi ndee bari na xan findi wOyEn fan gni karamOxOe ra, "style sEmbE sofe styles sake." E nu na fe kolon xi nan na e nu fe mOdEli nan ma bafe fe ra.²⁰Sophists nu kolon xi dugi ra, e nu na banxi kui e nu kawandi tima dEndE xEnma mixi keren nan bE e nu kObiri gbege sOtO ma. (pg.89)

№ кеме dangi xanbi, Aristote naxa woyenji saxan ti.²²WalikEe nu nOma gnama ra rafelen de e xa wOyEn sEmbE ra.²⁷

GirEki xa kawandi mOdEli naxa so danxaniyatOrE salide kui kEmE saxan nde kui... malan gni naxan nu rabi xi a fOIOMA nE, a nun salide malan gni naxa findi liturgi ra [sariyE naxan lanma a xa raba diinE wali kui xa na mu jama xa batui} a findi "wali" ra.³⁰Na kui, kafirie xa xaxili naxan a masenxi a mixi xaranxi nan a ra naxan wOyEn ma kObiri ra na bara so danxaniyatOrE wuli kui. (pg. 91) Yi style nEnE a masenxi nE a wOyEn gni fangni nan a ra, wOyEn gni fangni, wOyEn gni fangni, a nun wOyEn keren. (pg. 92)

Yi xaran gni xa na mu yi kawandi mOdEli bara fe kobi raba danxaniyatce jama ma:

kerin. A kawandila findi ma walikE fangni ra.

b. A mixie ra limaniya ma e xa e yEtE ra gbata, na nan a niyama e xa e bore mali a nun e xa e bore mali.

c. A diinE ra gata ma hali a mu xilixi na ki.

d. A mixi sEnEe xa sEmbE kana ma.

e. A sariyEe ra bama naxee mu nOma rabade.

pastEr

Wo xa yi waxati pastEr/xunmati nun protestan diinE ba wo bE alo won a kolon a faxama nE. A findixi protestant diinE nan na, a findixi diinE xungbe nan na, a findixi diinE xungbe nan na, a nun a findixi diinE xungbe nan na yi waxati. Na fe xOrOxOE nan a ra, sEbEli keren mu na layiri nEnE kui naxan na fe mOxOyEn ma. Na kui, pastEr na bible nan kui. (pg.106-7) Wo a mato:

Efesi 4:11 "A bara ndee findi xErE ra, ndee findi namipɔnmɛe ra, ndee findi kawandilae ra, ndee findi xuruse demadonyie nun karamɔxɛ ra" yi masenyi keren nan a ra xuruse demadonyi falaxi den naxe. [Yi Gireki xui nan a ra naxan fatanxi xuruse demadonyi ra, *poiména*, a ma senxi xuruse dOxOma nan na a nun yarerati naxan falaxi Efesekae kui PiyEri I 2:25 kui.]

kerin. Na masen gni wuyaxi nan a ra.

b. A ma senxi shepherd(s) misali nan na naxan wali ma senxi.⁴

№ kεmε singe xuruse demadonyie (pastereε) nu na yire forie nan na (presbyters) a nun diine xunmatie (kantamae, kantae). E xa wali nun yEtE kan xa wali mu lanxi e bore ma⁹ [protestant salide gbegbe kui. (pg. 108)

Yi waxati pastEr xa die nO ma to de layiri nEnE waxati. Diotrephe, na xan nu wama a xa findi mixi xungbe ra danxaniyatɛ nama tagi (3 Yaya 9-10).¹²(pg. 109)

Han gnE saxan nde, salide mu nu na mangE ra. A nu na mangEe nan yi ra a mu lanma a xa fala. KOnO yarerati mu nu na a ra barima diinE " walide" yo mu nu na a nun sosioloji yire yo mu nu na naxan nu lanma a xa raba.¹³

E nu findixi diinE malanyi nan na, sErEri, salide, sErE mu nu na.¹⁴(pg. 109-110) [MangEya nu na wali nan na a mu findixi wali ra. (Wo TheBibleWay xaranse mato Ala xa xuruse demadonyie xa walie)

Ignatius antioch (35-107) nan findixi mangE keren xa fe ra. A naxa danxaniyatɛ nama kuntigi keren ite dangi boore birin na. Na waxati, fori xungbe nu xili ma bishop [naxan findixi xunmati ra].²⁰(pg. 110-111) Ignatius a ma gnOxun xi nE a lan ma a xa wule xaran gni yailan a man xa danxaniyatE lanlanteya sa.²⁷(pg. 112)

EpiskOpu naxa findi danxaniyatɔɛ ɲama xa naafuli itaxunma xungbe ra.¹³
A findixi salide xunmati nan na a keren na - a findixi salide walikE nan na (e xa masen
gni).³⁶(pg.112)

Clement of Rome, na xan faha 100 gnE kui, a kolon xi nE a tan nan mangEe tagi rasama a nun
mangEe tagi, laity³⁸a nun Tertullian (c. 160 - c. 225) nan singe ra naxan diinE wali raba.⁴⁰(pg. 113-
114)

Nicaea malanyi dangi xanbi (325) episkopoe naxa Marigi xa donse sa presbytere yi,
episkopo xunmatie.⁵³(pg. 114)

Cyprian of Carthage [kEmE saxan nde] a fala nE a episkOp xa sEmbE mu kanama naxan
kelixi Peter ma.⁶⁰(pg. 115)

KemE naani nde, danxaniyatɔɛ ɲama naxa bira Rɔma mangɛya xa misaali fɔxɔ ra. MangE
Constantin eglisie rafala nE a findi diocese ra [diocese "a governor's jurisdiction"
www.etymonline.com] a nun roma bOxi xa misali. Na xanbi, Pape Gregory naxa salide
birin xa wali rafala Rɔma sɛriyɛ bun ma.⁸¹(pg. 119)

Konstantin naxa nɔɛ gbegbe fi Rɔma episkɔpu ma dangife Rɔma mangɛɛ ra. E nu na eglis
kuntigie xa binyE nan kui, e nu na mixi fangni nan e ra, e nu na bannae xa sEmbE nan kui, e nu
na wali nan kui dangife xili ra.⁹⁹A yabi fangni nan a ra: (p. 120-121)

DiinE nun diinE tagi rasa naxa gbo barima diinE nan nu na yarerati xaranxie ra, orthodoxie
makantamae - mangEe nun ɲama xa karamOxOe. E nu bara hadiyae nun hinnɛɛ sɔɔɔ naxee mu
nu na mixi lanmae yi ra. Mixi naxee nu na danxaniyatOrE kui e nu na mixi firin de nan na, e mu
nu xaranxi.¹⁰³(pg. 122) Na nan a niya mixi sEnEe xa findi mixi xungbe ra.¹⁰⁸Ne kemE nani nde kui,
na sali nu rafelen xi dugie ra a nun sali xungbe ra.¹²⁰Na wali wOyEn yi wOyEn keren nan yusima
kelife rOma siwili dunia ma.¹²¹(pg. 123-125)

- DiinE nun diinE tagi rasa naxan mu fatanxi kitaabui ra a bara fe kobi raba Ala xa Mixi Sugandixi fate ma.
(pg.136-137) A naxa danxaniyatɔɛ itaxun danxaniyatɔɛ singe nun danxaniyatɔɛ firin nde ra. A naxa mixi
keren keren ma wali kana a man naxa sariyE kana naxan a masenxi a mixi birin lan ma a xa wali raba
salide malanyie kui. PastEr/kawandi wali nan a ra a nun Ala xa Mixi Sugandixi xa yareratiya a xa
danxaniyatE kui.¹⁸⁸
- Yi waxati sErEri barixi sErEri keren nan ma naxan kelixi Ignatius nun Cyprian, a findi
sErEri ra, naxan findi Katoliki sErEri ra. Reforme waxati a naxa findi sErEri ra a findi
"kawandila ra", "minister", a dOxO de "pastEr". (pg. 141)

" Katoliki sErEri nu na wali solofere nan na Reforme waxati.²⁰⁸ Protestant pastEr a yi wali birin tongo ma a yEtE ra a man dubama tEmui n de ma jama xa fe ma. Na walie nan ya: (pg141)

1. kawandi
2. Sacrament
3. sali raba xurusee bE
4. Ala xa duniE ra sEmbE soxi
5. Eglis xa sariyE
6. Setare malife
7. Furemae matofe

malabu IOxE dugi

Dimanche gEgEn birin, protestant miliyOn wuyaxi duniE birin ma e dugi fangni nan so ma ala ko e xa siga malabu gEgEn salide.¹ A singe ra dugi rafelen fe birin ma a nu findixi sugandi nan na bannae nan bE. Na naxa masara dugi yalan fe ra a nun taa xungbe xa yiriwE.⁶ Dugi fan gni naxa findi se ra naxan sare mu xOma mixi gbansan bE. Mixi naxee na tagi e barixi e naxa a fOLO e xa aristocratie misali raba.⁷ (pg. 148) E xa pastEree e xa tide kolon ma e xa dugi ra.

Na kui, dugi rafafe a masenxi nE: (p. 148-150)

kerin. DuniE nun sEniyE tagi rasama.

b. Na xaxili naxan a masenxi a won fan won ma dugi nan ma, na nan a niyama won xa won ma duniE raxunma.

c. Mixi tagiraba kolon fe a nun/ xa na mu sie tagi rasa.

d. A findixi wule nan na naxan a falama a mixi "a mu tinxi" a to dugi fangni soxi [a mu dugi fangni soxi a ma (rd)].

[Note: Yaki 2:1-2 a masenxi nE a mixi lan ma a xa a yEtE sa mixi gbEtE bE, a nun a xa setaree ma tofe a nun "naxan mu fan."]

Clement of Alexandre nan nu a falaxi a diinE karamOxOe lan ma e xa dugi fangni so e ma dangife diinE kanyie ra.²⁶

(pg. 150) Rɔma dugi xungbe naxa tongo sErEri nun sEriyE mixie yi ra Constantin xa sigafe ra Constantinople.²⁹ Jérôme (ca. 342-420) a fala nE a diinE kuntigie mu lan e xa so salide kui e dugi soxi e ma.³⁴ (pg. 151) Moyen Âge waxati, e xa dugi nu bara findi fe ma gaxui ra a nun misali ra.³⁷ (pg. 152)

Reformer naxa karamOxO xa donma gbeli tongo, naxan xili falama filozofi xa dugi.

⁴³Na dugi nEnE nu bara gbo han diinE karamOxO xa dugi gbeli naxa findi protestant pastEr xa dugi ra.⁴⁴ (pg. 152)

Yi dugi birin a masenxi nE a yi mixi firin tagi rasama: walikE nun walikE mu na naxan ma a nun walikE mu na naxan ma. (pg. 154)

Musiki mangEe

Konstantin xa waxati, kɔrae nu rafalaxi e man nu xaranxi alako e xa Eukaristi sali raba. Na wali kelixi Rɔma xa naamunyi nan ma, naxan a xa mangeya salie fɔlɔma sigi safe ra. 2Na kui, a kelixi grek salide nan kui a nun grek drama.3(pg. 158-159)

Xuruse xui to mini danxaniyatOrE salide kui, sigi mu nu rabama Ala xa mixie birin bE, kOnO diinE karamOxOe nan nu na naxan nu na sigisae xaranxie nan na.5Na masarE fatanxi fe nde nan na naxan fatanxi diinE sariyE ra naxan nu bara rayensen bE bE xui ra. DiinE kuntigie nu a ma gnOxun xi nE xa sigi safe na e xa yaamari bun ma, a nu fama nE diinE kobie raxande.6 Na fan nu diinE kuntigie sEmBE xun masama nE. (pg. 159) [Yi sigie naxee ra bama to e na sariyE nan ma senfe naxan mu fatanxi kitaabui ra?

Luther naxa mixie ralimaniya e xa sigi sa sali waxati nde kui.28(pg. 162)

Yi waxati salide gbegbe kui, karismatik xa na mu karismatik mu a ra, kOrE bara masara praise ekipe ra.50(pg. 164)

Wo wo tuli mati Pɔlu xa masenyi ra Layiri Foni kui danxaniyatɔe jama xa malanyi ma: (p. 166)

kerin. Wo birin xa sigi na wo yi. (1 Korinti 14:26)

b. Wo xa wɔyɛn wo bore bE beeti ra, beeti ra, nun beeti ra naxan fatanxi Ala xa Mixi Sugandixi ra. (Efɛsɛ 5:19 , TMN)

Wo yi masen gni mato "wo birin." SariyE yareratie, kOrEe a nun salide mixie a niyama nE a mu nOma rabade ala ko e xa Ala xa Mixi Sugandixi xa yarerati ra xurun - a gbengben gnira a ngaxakerenyie ra e xa a Baba matOxO bE. (pg. 166-167)

Xa batui sigie nOma masen de, a fOIODE, a nun a ra tima mixie nan na naxee xaxili fan, yi wali findixi fe nan na naxan findixi jɛlɛxinyi ra dangife batui xungbe ra.17A nun mixi naxee "a raba" e gbansan nan lan ma e xa e yEtE sa bElExE ma. (pg. 167) [Na nan findixi fe ra naxan ra fan ma mixie bE a nun naxan ra fan Ala bE mixie ra.]

Dijɛ nun diinɛlae xa wali sare

Fure fife na Kitaabui kui. Na kui, awa, fu nun keren na bible nan kui. KOnO a mu findixi danxaniyatOrE ra. Na farile findixi Isirayila fori nan gbe ra. A nu findixi e xa kObiri duuti nan na. Laayidi nEnE kui xa na mu waxati singe kui wo mu a toxi danxaniyatEe na fu nun keren fima. (pg. 172) Isa xa faxE ra, Yuwifie xa sariyE birin naxa sa wuri magalanbuxi ma e naxa a ragata, e naxa gbilen won ma tOnxO ma. [A mu faxi sariyE kanafe ra xa na mu namijɔnmɛɛ ra, a faxi e rakamalide nɛ Matiyu 5:17] Won a toxi nɛ waxati singe kui, danxaniyatɔɛɛ findixi walikɛɛ nan na naxee e xa kotee fima sɛɛwɛ kui

e xa sEmBE ma - a mu lanma a xa findi yamari ra.⁷Danxaniyatɔɛ nama singe kui, mixie nu e yetɛ kan xa fe nan fima.⁸ Naxee nu bara a rawali, setaree, furemae, dimɛdie, kaɔɲɛ ginɛɛ, geelimanie, xɛɛrae, nun danxaniyatɔɛ namae.⁹(pg. 173) [Xa danxaniyatOrE lan ma a xa fu nun keren fi barima a yamarixi, a xa hadiya mu fatanxi a yEtE ra, a mu fatanxi a sEmBE ra a man mu fatanxi a bOgnE ra kOnO a xa wali nan ma. Na kui, mixi fu nun keren fife ra a sare nan sOtO ma, kisi.]

KEmE saxan nde kui, Cyprian of Carthage nan findixi sEbEli singe ra naxan sEbEli ti sEbEli ma kObiri ra. A naxa a fala a alo lewikae nu na e malife e xa fu nun keren ra, na nan lanma a xa findi diinE diinE ra.¹⁶ (pg.176) KEmE fu nde ra ɲɔɲfe ra, fu nun solofere nde nu bara findi sariyE ra naxan nu lanma a xa raba ala ko diinE xa kObiri sOtO - diinE kuntigie nan nu a maxOrin ma a nun diinE mangEe nan nu a ra bama.²⁸(pg. 177 Xa a sa li sErEtie xa wali sare mu nu na, walikEe mu nu sare fima ɲɛ kEmE saxan singe bun ma. KOnO Constantin to mini, a naxa wali fOLO naxan nu lanma a xa sEriyE sare fi eglisie xa kObiri ra a nun taa xungbe nun mangE xa naafuli kui.³⁰Na nan a ra diinE wali sare barixi. (pg. 178)

SariyE fife pastEree ma a e ra tima mixi gbEtee bE. A na sEriyE sEti rafamanE naxan Ala xa Mixi Sugandixi fate baloxi findi ma wali ra. Kabi "pastEr" nun a xa walikEe sare fima e xa wali ma, e findixi walikEe nan na naxee sare fima, eglis gbEtE birin na e yEtE kan ma. Xa danxaniyatE birin bara e yEtE sa xili ra naxan na e tagi ala ko e xa findi sErEri ra Marigi xa banxi kui, munfe ra won lanma won xa won ma sErEri sare fi? A nun man, pastEr sare fife a ra limaniya ma a xa findi mixi rafan mixi ra. (pg. 180-181)

Baptisme

Keresitan evangelical gbege laxi danxaniyatOe xa xunxure nan na a nun diyOrE xa xunxure. Nakui, Protestant gbege laxi a ra a mixi xunxure ye xunxure nan na xa na mu a ra ye xunxure ra.² [Baptisma fatanxi Gireki xui nan na *baptizo*, naxan ma sEbExi baptisma, a dipping, plunging, or immersing, grek wOyEn naxan a masenxi sprinkling nan na *rantizoa* nun grek xui naxan ma senxi *chea*(rd) Nɛ kɛmɛ singe kui, ye xunxafe nu findixi kira nan na mixi nu fafe Marigi yire.⁶Na nan a toxi, yunubitE nun xunxa ye xunxure na lanlanteya nan kui naxan mixi ratangama. Na nan a ra, Layiri Foni sEbEe e xunxure nan yusima danxaniya wOyEn yire ra e man a ma senxi "kisi" nan na.⁷Na nan a ra barima xunxure nan nu na danxaniyatE singe ra danxaniyatOrE singe ma. (pg. 188-189) [David Bercot naxa a fala "baptisme nu xili falama "grace."]

Won ma waxati [naxan na salide gbege kui] "yunubi rabae xa sali" bara findi ye xOrOxOE ra. Danxaniyataree a falama nE, "wo yi sali raba n xanbi ra, wo Isa suxu wo yEtE ratangama ra, wo fama nE kisode." KOnO yire yo mu layiri nEnE kui won mu mixi yo toma naxan fama Marigi yire yunubi xa sali saabui ra. A nun man wOyEn nde yo mu na kitaabui kui naxan fatanxi "a yEtE" ra kisi ra. Wo xa a fala a gbEtE ra, ye xOnE nan nu na yunubitOe xa sali ra kEmE singe kui. Baptisme nu fatanxi xibaaru fangni tinfe nan na, a nu rabama keren na. (pg. 189)

[PiErE 1 PiErE 3:21 a falaxi nE a xunxure wo ra kisi ma Isa xa marakeli nan ma ala ko wo xa Ala xili a xa a xa yunubie xafari.]

Baptisme findixi fe fori kanafen nan na a nun sofe Ala xa Mixi Sugandixi nun a xa danxaniyatE kui. Baptisme findixi danxaniya wali nan na a nun danxaniya masen gni.⁸(pg. 189)

Kelife kEmE firin nde ma, danxaniyatOrE xungbe ndee nu a falama a xunxure lan ma a xa raba beenun a xa findi xaran gni ra, sali a nun sunbu.⁹I xa a masen i jere ki nan ma a daxa i xa xunxa ye xoxra.¹¹[Na mu nu na pentekoti lOxE barima e xa xunxure nu bara mini keren na.]

Naxee na ye xOnE kui, nee bara fe yati ba a nun sEmbE naxan na ye xOnE kui. Ye xunxure naxan ma gnErE a fangni ra a nun naxan nabama a findixi danxaniyatE xa danxaniya masenfe nan na adamadie, jinnEe, malekEe a nun Ala ya i. Baptisme findixi tnxuma nan na naxan won makuyaxi dunjina mixie ra,⁴⁷Won nun Ala xa Mixi Sugandixi xa faxe, won ma yunubi fori ragatafe.⁴⁸Daali fori xa faxE,⁴⁹ a nun Ala xa masenyi raxafe. Xa wo layiri nEnE xunxure masara yunubitOe xa sali ra, na nan a ra wo bara xunxa ye xOnE ra ala xa seedejOxE ra. (pg. 196) [na mixi fori xa na mu fate ma (mixi yunubi) danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi ma a nun a xa masen gni, a faxa a xa yunubi kira nan ma, a ragata* ye kui (immersion xa na mu baptisme). A naxa a yEtE sa yunubi ma, a naxa keli faxE ma a findi xaxili nEnE ra, a naxa sa Ala xa Mixi Sugandixi fate fari, danxaniyatOrE, a xa danxaniya, a xa lanlanteya, a nun a xa tinfe ra.]

* { GirEkisunthapto(*soguéa* nun + *thaptogaburi*) - a ragatafe a nun, xa na mu a ra yire keren (Vine's Expository Dictionary) - na nan a ra mixi ragataxi a nun Ala xa Mixi Sugandixi a xa faxE kui.}

Marigi xa donse

Danxaniyatæ singee bæ, Ala xa Mixi Sugandixi xa sali nu findixi e birin xa donse nan na.²²Na waxati nu findixi sali nun sEwa nan na. Danxaniyatæe to e malan donse donfe singe ra, e naxa taami igira, e a itaxun mixie ma. Na xanbi e naxa e xa donse don, naxan nu bara gEgEn pOti dangi xanbi. Marigi xa donse donfe findixi donse donfe nan na. A nun diinE karamOxO yo mu nu na naxan nu na wali ra bama.³¹Polu xa masen gni ma naxan a masenxi 1 Korinti 11:27-33 kui mixi ndee naxa a fala a Marigi xa donse donfe findixi gaxui nan na. A luxi nbE, e mu a masenxi a setaree tagi rasama a nun setaree minfe alo fe kobi. (pg. 192)

Tertullian waxati (c. 160 - c. 225), tami nun kObiri naxa fOIO e xa fatan donse ra.²⁵Na donse rabolofe ra, tami itaxunfe nun Marigi xa donse donfe naxa masara Gireki xui ra Eukaristi.³⁰Irenaeus (130-200) a fOIO a falade a findixi " sErE nan na".³¹xa na mu «*ΣΕΡΕΧΕ.*» *ΣΕΡΕΧΕ*bade teebili tami nun kObiri sade dEndE xEn naxan ma a findi yire nan na mixi faxaxi sErEma dEndE xEn.³²Na donse donfe mu nu findixi jama xa sali ra xoxn. *ΣΕΡΕΧΕ*dubæe xa sali nan nu a ra naxan nu lanma a xa mato yire makuye. *Νε κεμε* naani nun suuli nde kui, gaaxui nun gaaxui naxa gbo.³³(pg. 194)

Na sariyE ra naxan xili transubstantiation, Ala xa mixie naxa e maso e bore ra gaxui ra. E mu tinxi hali e xa e maso e ra.⁴³Eukaristi wOyEn gni sErEri nan nu a falama a nu laxi a ra tami nan findixi ala ra⁴⁴[a findi sube nun wuli ra]. (pg. 195) Laayidi nEnE kui, a mu a masenxi a mixi yo xa tinxingni xa na mu a ra a xa wali nan a ra a xa Marigi xa sali rabatu.⁵²

(pg. 197)

Keresitan xaran gni

Danxaniyatɔe gbegbe xa xaxili kui, xaranɓi xungbe nan a niyama mixi xa nɔ Marigi xa wali rabade. Xa a sa li danxaniyatOrE mu gEgEn bibili koleji ra xa na mu seminari, a kolon ma nE a findixi "para" minisiri nan na, kristi walikE wule ra. Na mixi mOdEli mu nOma kawandi ti de, a mu nOma xaran de, a mu nOma xunxa ye xOde, a mu nOma Marigi xa donse ra bama barima a mu xaranxi na mOdEli ra... ade? (pg. 199-200)

Keretie xa xaran gni waxati singe kui a nu rabama bElExE nan na, a mu nu findixi xaran gni ra. A nu findixi xaran gni nan na, a mu findixi xaxili xaran gni ra. A nu tixi xaxili nan ma, a mu nu tixi yare lobe nan ma:

E naxa sariyE xungbe sOtO e to nu na duniE kui e nun danxaniyatOe nde, walikE fori nan nu na e xa yaamari bun ma.

Na kui, fe fangni naxan na danxaniyatE birin yi ra a bara ti. A dangi seminarie ra a nun lOxun dOnxE seminarie ra a man fama dangide e birin na. E xaran xi nE duniE kui, duniE kui, wali kui a nun wali kui.²(pg. 200)

DiinE xaran gni naani nan a ra: (p. 201-206)

kerin. Episkopali - diinE xaran gni waxati (kEmE saxan han kEmE sulii) a nu na episkopali nan na barima na waxati diinE karamOxO xungbe nu na episkOpu nan e ra.

b. Monastic - Monastic xaran gni naxan na diinE xaran gni kui a nu xirixi ascetic nun mystical xa duniE nan na. A nu xaran ma diinE nan ma na xan nu sabatixi diinE banxi kui, waxati nde kui sogegorode diinE forie nu bara e yEtE raso Platon xa ma gnErE kui. Misaali ra, Justin Martyr nu laxi a ra a filosɔfi findixi Ala xa masenyi nan na si gbetee be.¹⁰

c. Scholastic - diinE xaran gni saxan de nan a ra naxan fatanxi univErsite xa naamunyi ra.³³ Abelard (1079-1142) Aristote xa xaxili nan yusima ala ko a xa nOndi masen.³⁴Martin Luther (1483-1546) a fala nE " univErsite gbEtE nan a ra bafe yire ra dimEdie xaran fe ra grek xa nOrE kui."³⁷

d. Seminari - Seminari diinE xaran gni kelixi diinE xaran gni nan ma naxan xaranxi univErsite kui naxan nu fatanxi Aristote xa filozofi ra.³⁹Aquinas nan nu na sEmBE xungbe ra. A xa masen gni xungbe nan nu a ra ala kolon xi adamee xa xaxili nan ma a nun a nu wama xaxili nan xOn bOgne bE ala ko a xa findi nOndi ra.⁴¹

Xaxili nun xaxili nO ma a niyade won xa Ala kolon a man nO ma won malide won xa won ma kolon gni fala. KOnO e mu nOma won malide xaxili ra. Xaxili mu findixi naade ra wo xa Marigi kolon a fanyi ra. Na xaxili fan mu a ra.⁴³Xaxili xungbe nun xaxili sEmBE mu nOma xamE nun ginE ra sOtOde a yEtE ra. Blasie Pascal (1623-1662) a fala nE "bOgnE nan Ala kolon ma, a mu findixi a ra."⁴⁵(pg. 206) [Mixi lan ma a xa lu Ala xa lan boreya kui.]

GirEki karamOxO Platon nun Socrate nu a ma senxi nE a kolon gni findixi tinxingni nan na. Fe fanyi fatanxi mixi xa kolonji nan na. Na kui, xaxili xaran gni findixi tinxingni xaran gni nan na.⁹⁹ Yi nan na yi waxati xaran gni singe ra. A tixi Platon xa xaxili nan fari naxan a masenxi a kolonji nun tinxinyi lanxi e boree ma. [Gnosticism]

Yi waxati diinE xaran gni findixi data-transfer xaran gni nan na. A kelixi buki kui sigafe buki gbEtE ma. Na wali kui, moxo xa diinE xaran gni mu nOma sOtOde. Xa xaran di nde a xa karamOxO xa xaxili raba a fangni ra, a diplOm sOtO ma nE. Na kui, fe kobi nan a ra diplOmE sOtOxi nE keren na³⁶hali a to mu fe gbegebe kolon a bElExE ra a xa duniE kui. Xa a sa li seminari nun bible koleji xa fe kanafen na nan a ra e na adamee xa fe ra bama naxan kui diinE karamOxOe sabatixi, e gnErE ma a nun e na e yEtE ra.¹⁰⁹(pg. 216- 218)

Laayidi nEnE ma gbilen fe

Eglisie na a rabilinyi xa fe nan ma, a luxi alo e mu a kolon a xa fe kobie. A xa xaran gni nun a xa xaran gni ma, won lan ma won xa tin pastEr xa na mu kawandila xa masen gni birin na alo kitaabui.

Na kui, won mu a kolon a lan ma won xa siga Kitaabui kui ala ko won xa a kolon a xa masen gni nO ma nE barima na nan a ra "n naxan mExi tEmui birin." Won na xaran gni raba won na "proof text method" nan yusima, naxan kelixi 1590 nan ma. Mixi ndee na xan xili protestant scholastics e naxa reformers xa sariyE tongo e naxa a rafala aristote xa sariyE ki ma.^{2E} nu a ma gnOxun xi nE a sEbEli mu findixi Ala xa masen gbansan xa ra, kOnO a yire birin Ala xa masen nan a ra a yEtE ra - a nun a kui see. (pg. 222- 223)

Laayidi Foni dɔɔɔ firin dɔɔɔde firin findixi Pɔlu xa bataaxee nan na. Jɛ keme firin nde singe ra e to nu malanxi buki kui e nu rafalaxi e xa kuye ma han e xa xurun. Na xanbi, e to Layiri Foni malan, xibaaru fanjie nun Xεεrae xa walie naxa sa Pɔlu xa bataaxee ya ra a nun Kitaabui naxan xili «Waxati» a rapɔɔɔyi. (p. 226) Jɛ 1227 kui, karamɔɔɔ nde naxan nu na Paris xaranji banxi kui, a naxa Kitaabui bukie itaxun dɔɔɔ firin. A mu raba han 1551 nan ma wOyEn yi tOxOxi.¹¹ (pg. 228-229)

Keresitanje bara e xaran e xa e maso Kitaabui ra ki solomasaxan nde kui, e xa yi masenyie fen naxee:

kerin. wo ra limaniya.

b. wo xa a fala wo bE Ala naxan laayidixi wo bE ala ko wo xa nO a falade danxaniya kui, wo xa Ala yamari a xa wo waxOn gni raba.

c. Ala naxan yamarixi i xa a fala i bE.

d. Wo tin wo xa nO masen gni raba de ala ko wo xa jinnE ra gaxu a xaxili ra xa na mu wo xa a ra gbilen tEtE waxati.

e. wo xa wo xa sariyE masen ala ko wo xa nO wo xa diinE bore ra sErE de.

f. mixi gbEtee yamarife xa na mu a ra e tinxinfe.

g. "kawandi" a fangni ra a nun "kawandi" fangni raba fe.

h. a minima nE a rafelen tEmui na xan ma.

Na kirayae mu nO ma findi de fEnyi ra ala ko i xa nO yi sEbEli xa fe kolon de a nun i xa nO masen gni kolon de sEbEli tife naxan ma. Na fe naxan na a kui a tide na a ra xali a mu na mixi nOma a falade a gbEtE nan na a nu wama naxan xOn. (pg. 230)

Isa, Revolutioner

DanxaniyatE singee nu e xaxili tixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na ki fanyi ra. Isa Ala xa Mixi Sugandixi nan nu na e xa pulse ra. A nu na e xa baloe nan na, e xa gnErE, a nun e xa fe xungbe. A nan nu na e xa batui ra, e xa bEtE ra, a nun e xa wOyEn yi ra a nun e xa masen gni. E naxa Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi findi mixi xungbe ra fe birin kui. (pg. 247-249)

- Laayidi nEnE danxaniyatE nama kerin. A mu nu na [liturgie] batui kui.
 - b. E malanxi malanyie nan kui, mixie birin lanma e xa e gbe raso.
 - c. Mixi yo mu nu na naxan nu na a matofe [fo xOnEe}. E xa malanyi ra bama:
 - kerin. Wo xa wo bore mali. [wo xa tinxinyi ra limaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma.]
 - b. Marigi xa mini a fate wali birin kui.
 - c. DinE "wali" mu a ra.
 - d. XOrEya, yEtE kan ma a nun sEwa.
 - e. A mu lanma a xa findi platform ra mixi yo xa wali kui.
- Laayidi nEnE xa danxaniyatE nu na e bore tagi.
- Keresitiya nan nu na diinE singe ra a nun diinE keren nan nu na dunia ma naxan nu mu nu na diinE, diinE nun banxi sEnxie. Ne 300 singe kui, danxaniyatE nama nu malanma banxie kui. Waxati nde ma e nu banxi xungbe nan yusima (alo Sulemani xa banxi).
- DanxaniyatE mu nu na salide kui.
- DanxaniyatE nama xa nate tongofe naxa bira nama birin xun ma.

- A nu na organic nan na a mu nu na organization nan na. E mu nu lanxi e bore ma mixie safe ra buroe kui, porogaramue rafalafe ra, salie rafalafe ra, a nun b xi rawali s t se rawalife ra. Eglisie nu na se nan na naxan nu baloxi a man nu gnErE ma.
- Fure nde mu nu rabama kOnO e nu e xa sEmbE fima ala ko e xa e xa setaree mali a nun e xa salide tie.
- Baptisme findixi mixi ragatafe nan na ye kui (immersion) naxan nabama keren na mixi faxa xanbi yunubi xa fe ra. [Piyeri naxa a fala Piyeri singe 3:21 kui, «wo xa xunxa ye xoxra yi waxati, a mu findixi fe jaaxi bafe ra wo fate ma, kox a findixi Ala maxandife nan na alako wo xa xaxili xa fan, Isa xa marakeli saabui ra.»
- E mu banxi ti.
- Xaran gni nu na wali nan ma naxan nu na danxaniyatOrE xungbe nan yi ra. [Xεεrae, namijoxnmee, kawandilae, kuntigie nun karamoxce. (Efese 4:11) [Wo yi buki mato Servants of Christ] E mu nu itaxunxi diinE gbEtE ma. Mixi birin nu na Ala xa Mixi Sugandixi nan kui yunubi xa fe ra, e nu ragatama ye nan kui, Ala e rakeli faxe ma alako e xa findi daalise neene ra naxan baloxi, a fa e sa Ala xa Mixi Sugandixi fate kui. [Wo BibleWay sariyE mato naxan xili United in Christ]

A rapoxnyi a nun marasi

Keresitan singe sEbEli ti, e xili falama tEmui gbegbe "eglise forie", sEbEli ti nan e ra a nun sEbEli sEbE naxee yi buki kui, e mu nu sEbExi alo laayidi nEnE sEbEli. SebEli ti ndee xa sariyE ndee ma a gbegbera a nun sEbEli gbEtE xa masen gni naxan nu na waxati keren ma a nun a mu lanma a xa lu sEbEli kui. Na kui, sEbEli ndee naxa a fala a sariyE ndee nun danxaniya ndee findixi danxaniyatareya nan na. Na nan a ra, e xa sEbEli masen gni fangni nan fima salide ndee ma waxati singe kui, a nun e makuya xErEe ra na nan a niyama e xa sariyE nun e xa sariyE kobie sOtO.

A gbegbe, xa na mu a gbegbe, na sariyEeKeresitan diinE? **nomaa** luxi alo a lanma mixi keren bE. Beenun e xa tin e xa findi nOndi ra, **elan ma a xa matoa** nun masen gni naxan fatanxi kitaabui ra naxan tongoxi a kui.

1. Xaran gni keren keren ma xanbi, fe birin xa na mu a ra sariyE naxan yi ki a lan ma a xa xaran mixi xuri nde nan kui, mixi keren keren birin nO ma maxOrin de xa na mu a ra a nO ma mixi gbEtee xa masen gni maxOrin de. Xa mixie tinx a ma a fe nde xa na mu a ra sariyE nde na a ra, na xarangni lan ma a xa siga mixi gbegbe yire ala ko e xa maxOrin gbEtE sOtO a nun e xa gbatae. Na lan ma a findi fahaamui fangnira a nun tinxin gni ra a man fama nE wo malide wo xa fe masarama wo ngaxakerenyie ma naxee mu a kolon.

2. Beenun wo xa fe nde masara naxan mu lanxi sEriyE ma, waxati nde lan ma a xa sa a fari a nun kiraya nde sa a fari ala ko wo xa lanlanteya, xaxili kanafen, xa na mu lanlanteya sOtO. DanxaniyatE birin lan ma a xa nO a xarande, a maxOrin de xa na mu a ra a xa a yEtE maxOrin a xa fe birin ma

arafan. Na xanbi a lan ma a xa raba dOgni ra xa a sa li a rajonyi mu lanxi.

3. MasarE mu lan a xa raba masarE gbansan xa fe ra.

Xaranji naxan nabaxi yi waxati, Barna Groupe naxa Who is Active in Group Expressions of Faith ramini, e naxa Amerikikae xa fe mato naxee na e xa danxaniya kui. Na xarangni yi masen gni nan fima:

1. 53% salide mixe ginE nan e ra [50.7% US population].
2. 56% mixie naxee na salide kui e xamE nan e ra.
3. 67% salide mixe nan futixi.
4. 50% mixi naxee siga salide banxi kui xamE nan e ra na kui 50% ginE nan e ra.
5. 56% salide mixe naxee siga ma gnE tongo nani a nun suli (naxan na bOxi kui 52%); 44% nan nu na 18 han 44.
6. Eglisie xa simaya tagi iba 56 nan nu na a nun e nu lanma e xa di ngEe xa forie sa a kui.
7. Northeasterns mu nu lanma e xa wali e bore tagi.
8. Sogedorode mixie nan nu na salide xungbe ra.
9. Sogedorode mixee nan nu xurun e nu na salide banxi kui kOnO e nu na 1/2 mixi xuri nan ya ma.
10. Katoliki 6% nan gbansan siga ma salide banxi kui.
11. Evangeliste protestants nan nu na mixi gbege ra.
12. 26 han 30% mixi gbeeli nan nu na mixi xuri nde kui a nun salide banxi kui (mixi gbeeli xasabi na 13%).
13. 67% salide mixee na kitaabui xaranma eglisie fari ma.
14. 84% mixie naxee na salide banxi kui e na kitaabui xaranma eglisie fari ma.
15. A gbeben gni salide xungbe kui, salide banxi kui a nun mixi xuri naxee fama salide e sEmbE so ma e man Kitaabui xaran ma e man wama:
kerin. Ala xa Mixi Sugandixi xa fe kolon a nun a xa masen gni.
b. Wo xa xanunteya fangni sOtO wo bore tagi
c. Wo siga dunija ma, wo xa Isa foxirabiree findi a foxirabiree ra alako e xa munafanyi nun Ala xa matxæe sOtO

Eglisie xa kOntOfilie

Eglisie xa wali birin kui, a nun banxi kui, kOntOfili nde na a kui xa na mu a lan ma a xa findi

kerin. wo xa lu Ala xa Mixi Sugandixi nun a xa xæærae xa xaran gni kui.

- b. Eglisie fori kanafe xa na mu a ra sigafe ra**
 1. A mixie ra limaniya ma e xa keli salide fori ma.
 2. Seminari gbege a nun bible koleji gbege na balan ma.
 3. Won ma salide lan ma a xa rafelen.
 4. PastEr gbege nu fama nE keride.

5. Cultism, heresies a nun abuses mu nOma lande.
6. MangEya nu IOE ma nE.
7. Xaxili wuyaxi fama nE minide.
8. Lay leaders mu nOma mixi gbEtee masuxude.
9. MangE xungbe nan fama malanyie ra sEmbE sode.
10. BanxidE salide kike senni nan a ra na nan a ra danxaniyatE fama balode di.
11. Naxee mu na salide kui a nun mixi naxee fama eglisie tode e mu nOma salide tode barima telefone buki mu na.
12. E bara e yEtE mati bOXi gbEtE ma na xan mu tinma "sife salide."
13. E mixi keren keren ma batufe ra sEmbE so ma a nun mixi keren keren ma.
14. E bara e yEtE raso danxaniya duniE kui.
15. Orthodoxy mu nu na
16. Ala xa diinE xungbe fama nE gbode.
17. Kawandi nun kitaabui xaran gni nu fama nE IOE de danxaniyatEe ra naxee mu nu xaranxi.
wikipedia.org/wiki/simple_church

Keretie xa kawandi kelixi minden?

Won fafe salide wali xungbe nan ma: kawandi. Wo xa kawandi ba a nun protestant xa batui sariyE findi ma a gbegben gni ra. Wo xa na kawandi ba a nun wo xa siga malabu IOxE gEgEn ma na fama nE xurun de.

Na kawandi nan findixi protestant xa diinE singe ra. Jε kεmε suuli bun ma, a bara wali alb waxati wali. Dimanche birin gEgEn, pastEr na tefe a xa salide fari a fa wOyEn nde ra bama mixie bE naxee mu e yEtE ra tima.

Na kawandi xungbe nan a ra naxan a niyEma danxaniyatOrE gbegbe sigafe salide. A lanma, sali birin tOXun ma kawandi fangni nan ma. Wo mixi nde maxOrin salide nu na ki nE malabu IOxE naxan dangixi, wo fama nE a xa masen gni sOtOde. A fOIO ra, yi waxati danxaniyatOe xa xaxili a ma senxi kawandi nan na a nun malabu IOxE sali. KOOnO a mu dan ma na ra.

Wo xa kawandi ba wo bara fe xungbe ba naxan findixi xaxili baloe ra danxaniyatOe wuyaxi bE (naxan ma gnOXun xi). KOOnO nOnDi yati nan ya to kawandi mu fatanxi kitaabui ra. KOOnO, a tongoxi kafirie xa diinE nan kui, a raso a nun a soxi danxaniyatE kui. KOOnO a dangi na ra.

Na kawandi a masenxi nE a YAHUAH yi malanyi rafalaxi naxan ma. A man mu lanma a xa findi xaxili rawali ra.

Kawandi nun Kitaabui

SikE mu na, mixi naxan yi paragrafe singe xaran ma a fama nE a falade: "Mixie bara kawandi ti Kitaabui birin kui. A lanma, kawandi fatanxi Kitaabui nan na!" A lanma, Kitaabui xamEe nun ginEe xa kawandi sEbE. Na kui, duniE tagiraba nan na kawandi nun kawandi tagi naxan fatanxi sEriyE ra naxan falaxi kitaabui kui a nun kawandi naxan na yi waxati. Na tagiraba kolon ma tEmui birin barima won mu a kolon won bara won ma waxati walie xaran sEbEli kui. Na kui, moxo bara to pulpiterism suxu alo bible. Won xa na fe tagi raba dondoroti. Yi waxati danxaniyatɔɛ xa kawandi yi ki nan ma:

- A findixi fe nan na naxan rabama tEmui birin, a ra bama tinxinyi ra kelife salide kui IOxun keren IOxun keren.
- A ra bama mixi keren nan na, a gbegeben gni pastEr nan a ra xa na mu xOnE mixi sugandixi. A ra bama mixi nan bE naxan mu a xui ra bama, a findixi monologue nan na. A findixi wOyEn mOdEli nan na naxan ma sOtOxi a fangni ra. A wuyaxi ra a singe nan na, a saxan xa na mu suli, a nun a rapɔnyi.

Wo na nun kawandi mɔɔli tagi rasa naxan xa fe falaxi Kitaabui kui. Tanach (Laayidi fori) kui, YAHUAH mixie nu kawandi tima e nu mixie xaranma. KOnO e xa wOyEn mu nu lanxi na waxati kawandi ma. Tanach xa kawandi nun a xa xaran gni ki nan yi ki:

- Audience xa lan boreya nu gbo.
- Namijɔnmɛɛ nun sɛrɛxɛdubɛɛ nu wɔyɛnma a xɔɔɔɔɔ ra, e nu wɔyɛnma e xa kote nan kui, e mu nu wɔyɛnma sɛbeli nde ra.
- Na kui, a mu a masenxi a Tanach namijɔnmɛɛ xa na mu sɛrɛxɛdubɛɛ nu wɔyɛnma tɛmui birin YAHUAH xa pama bɛ. Na kui, Tanach kawandi ki nu na yire nde, a nu ma fura, a nu rabi xi mixe bE.

Wo fa yakOsi saatE nEnE ma (laayidi nEnE). Master Yahushua mu kawandi ti mixi keren bE. A xa kawandi nun a xa xaranyi naxa findi fe wuyaxi ra. A man naxa a xa masenyi ti mixi gbegeben bɛ. (A lanma, a xa xaran gni gbegeben sa a xarandie nan ma. KOnO a xa masen gni naxan fixi e ma a nu na a yEtE ra a nun a nu na a ra.)

Na misali keren nan ma, xɛɛrae xa kawandi naxan sEbExi walie kui a nun yi fe ndee:

- o A nu na yire nde.
- o A nu ra bama waxati nde nan ma ala ko a xa nO kOntOfilie nde raxande. A nu na waxati dangixi nan kui a nu mu nu na wOyEn ki ma.
- o A wuyaxi ra a nu findixi wOyEn nan na (naxan a masenxi a a nu na wOyEn gni nun wOyEn gni nan kui) a mu nu na monologiki ra (wOyEn keren nan a ra).

Na ki ma, saatE nEnE (laayidi nEnE) bataxEe a ma senxi nE a YAHUAH xa masen gni fatanxi malanyi birin nan na e xa malan boreya kui." Kelife Roma 12:6-8, 15:14, 1 Korinti 14:26, a nun Kolosi 3:16, won a toxi nE a xaranse, namihonmee, namihonme masenyie nan a ra a nun marasi. Yi " mixi birin" wali findixi wOyEn gni nan na (1 Korinti 14:29) a nun a nu lanma a xa findi wOyEn yi ra (1 Korinti 14:30).

A fOIO ra, yi waxati kawandi naxan nabama danxaniyatOrEe bE a findixi bOxi gbEtE nan na Tanakh (Laayidi fori) nun Laayidi nEnE (Laayidi nEnE). Sese mu na Kitaabui kui naxan a masenma a a nu na Ala xa Mixi Sugandixi xa malanyi singee nan kui.»

Xεεrae xa masenyie naxee falaxi Kitaabui Xεεrae xa walie kui, e mu findixi woyenji ra, e na minixi a fanyi ra. Wo misali mato Acts 2:14-35, 7:1-53, 17:22-34.

Keresitan singe sEbExi naxan ma sEbEli tima tEmui birin a toxi nE kEmE firin de ra. Clement of Alexandria naxa a fala a kawandi mu nOma danxaniyatOrEe masarade.

KOnO hali a to mu nOxunxi, kawandi naxa findi wali ra danxaniyatOe tagi kEmE naani nde kui.

Na fe xOrOxOE nan tima. Xa 1900 singe danxaniyatɔee mu nu kolon xi e xa kawandi ma, danxaniyatɔee naxee nu na xεεrae xanbi ra e nu na kawandi tongoxi nde nan yi ra? A yaabi a masenxi nE: Keretie xa kawandi tongoxi GirEki diinE nan kui.

Xa won wama kawandi fOIOde, won lan ma won xa gbilen 5e siecle BC ma a nun karamOxO nde naxan xili sophists. Sophists nan xili saxi e xa wOyEn (wOyEn sEmbE ra). E naxa karamOxOe tongo e naxa kOBiri maxOrin e xa e xa masen gni tife ra.

Sophists nu na wOyEn gni nan e ra. E nu karamOxO nan e ra e xa e yEtE rawali, e fate ma sElExun, a nun e xa wOyEn fangi ala ko e xa e xa masen gni mati. Waxati dangixi, sophists xa style, a maniyE, a nun a xa wOyEn sEmbE naxa findi fe xungbe ra dangife e xa tinxin gni ra. Na naxa mixi ndee bari na xan findi wOyEn fangni karamOxOe ra, "naxan fatanxi style ra style xa fe ra." Nɔndi naxee nu kawandima, e mu nu nɔndi kolonma e xa duniɛigiri kui. E nu na fe kolon xi nan na e nu lanma e xa fe nde misali.

Sophists e yEtE kolon ma dugi nan ma e naxan soxi. E ndee nu na e xa banxi kui e nu kawandi tima dEndE xEnma mixi keren nan bE. Mixi gbEtee naxa siga e xa e xa masen gni fangni raba. (E naxa kOBiri gbegbe sOtO e to na raba.)

Keretie xa kawandi singe naxan sEbExi a na buki firin de nan kui naxan xili Clement xa bataxE firin de naxan sEbExi 100 AD nun 150 AD tagi.

Won won ma masen gni sOtOxi sofistika nan ma sofistike nan ma. Sophistry a masenxi nE a lanma a xa findi fe kobi ra (bogus) naxan mixi ra limaniya ma (Soccio,Xaxilimaya misalie ,57). GirEki mixee nu wOyEn ki nun a raba ki matOxO ma a xa kawandi kui. Na kui, wOyEn gni fangni nO ma a xa kawandi yusi de ala ko a xa mixe ra limaniya ala ko e xa la a ra a naxan kolon wule ra. GirEki xaxili ma, gere sOtO fe findixi fe fangni nan na dangife nOndi ra. A ra xOnO, sophistry fe nde mu kelixi danxaniyatOrE kui.

Waxati n de grek xui ra bama nu so ma a xa wOyEn yire "a nu na a xa donma kui." A nu fama tede a xa kibanyi ma ala ko a xa dOxO beenun a xa a xa kawandi ti.

A xa masen gni ra bama, a nu Homer xa masen gni nan tongo ma. (Wɔyɛnɔi ndee nu Homer xaranma han e nu nɔma a falade e xaxili ra.) Na sophist nu sɛnbɛ gbo han a nu a xa mixie ralimaniyama e xa e bɛlɛxɛ sa a xa wɔyɛnɔi kui. Xa a xa masen gni ra fangni, mixi yo mu a xa masen gni xili falama "inspired".

Sophiste nan nu na mixi xungbe ra e xa waxati. Ndee nu na ɲama xa kObiri nan kui. Mixi gbEtee naxa kuyee ti e xa binyE bun ma. Nɛ kɛmɛ dangi xanbi, Girɛki xaxilima Aristote (384-322BC) naxa wɔyɛnɔi saxan ti. Aristote nan a fala, "fe birin lan ma a xa fOIO, a tagi, a nun a raɲɔnyi.

Waxati dangixi, grek xui rabae naxa Aristote xa sariyE saxan sa e xa masen gni kui. GirEki mixee nu bara e yEtE rawali wOyEn yi ra. Na kui, sofistee naxa fe fangni raba. Rɔmakae to Gireki bɔxi suxu, e fan naxa e xaxili ti wɔyɛnɔi ra. Na kui, Greco-Roman xa naamunyi naxa a niya mixi xa wOyEn gni rame. Na nu na fe mOdEli nan na han "sermonette" naxan kelixi filozofe ra donse don xanbi a nu findixi ɲɛlɛxinyi nan na.

GirEki nun rOma forie nu a kolon a wOyEn gni findixi fe xungbe nan na. Na kui, wOyEn gni rabae naxee nu na roma mangEya kui e nu matOxOxi nE alo ameriki mixee nu naxan fima filimu rabae ma a nun fate ma xErE ma. E nu na tunbuie nan na e xa waxati. WalikEe nO ma gnErE raso de e xa wOyEn sEmbE nan ma. SariyE karamOxOe, na waxati xa science xungbe, e nu findixi taa xungbe birin xa xunnakeli nan na." E nu wOyEnmae ra bama e nu xili xungbe sOtOxi. A fOIO ra, GirEki nun Rɔma mixie nu bara e yEtE raso diinE kawandi kui- alo yi waxati danxaniyatOrE gbege e yEtE rasoma "kristian" kawandi nan kui.

Xure gbEtE xa fafe

Ne keme saxan nde kui, fe fufafu naxa mini, wali boreya naxa תוכן Ala xa Mixi Sugandixi fate ma." Na waxati, danxaniyatɔɛ pama dɔnxɔɛ naxan nu wɔyɛnma namijɔnmɛya xa kote ra, a nun danxaniya naxan nu na a yete ra, a naxa keli danxaniyatɔɛ pama xa taruxui kui. Alako e xa e xa wali rafe, diine kuntigie naxa mini. Malanɲie rabixie naxa faxa, danxaniyatɔɛ pama malanɲie nun diine gbegbe naxa ቤ. "malanɲi malanyi" nu bara findi "wali" ra.

A fOIO ma sariyE xungbe sOtOde, "diinE karamOxO" xa xaxili naxa mini. Na masarEe ya ma, danxaniyatOrE naxee nu na walife e naxa tOrOma sOtO e xa e yEtE raso yi diinE kui. Yire yo mu nu na e yi ra e xa e xa sEmBE rawali. KEmE naani nde, salide nu bara findi banxi xungbe ra.

Na fe to nu na rabafe, diinE karamOxO gbegbe naxa findi danxaniyatOrEe ra. Na kui, kafirie xa filozofi xaxilie naxa so danxaniyatOe tagi e mu a kolon. Na mixi gbegbe naxa findi Ala xa karamɔɔɔ ra, e man naxa findi kuntigie ra danxaniyatɔɛ pama singe bɛ. E xili falama «danxaniyatɔɛ kuntigie,» e xa sɛbeli ndee man na won yi ra han to.

Na kui, kafiri xaxili naxan a masenxi a mixi xaranxi nan a ra naxan wOyEn ma kObiri ra na bara so danxaniyatOrE wuli kui. Wo xa a kolon a yi masen gni "xaran gni sare fima" kelixi grek nan ma, a mu kelixi hebreu xui nan ma. Eburu xui karamOxOe xa naamunyi nan nu a ra e xa wali nde raba ala ko e naxa kObiri tongo e xa xaran gni ma.

Na taruxui ra תוכןfe na nan ya: yi mixi forie (naxee bara findi danxaniyatɔɛɛ ra) e naxa e xa Grɛki nun Rɔma wɔyɛnɲi lɔnnie rawali danxaniyatɔɛɛ xa fe ra. E nu dOxO ma e xa mangE kibanyi kui e nu Kitaabui sEbExi tagi ra bama, alo sophist nu Homer xa sEbEli sEniyE masenma ki naxE. Xa wo gnama saxan nde xa kawandi misalife a nun kawandi naxan fixi diinE kanyie ya ma, wo a toma nE a sEbEli nun a masen gni birin lanxi e bore ma.

Na kui, wOyEn mOdEli nEnE nan nu na barife danxaniyatOrE diinE kui- wOyEn mOdEli naxan nu wOyEn gni fangni nan ma senxi, wOyEn gni fangni, wOyEn gni fangni, a nun wOyEn gni keren. A nu na style nan na naxan nu rafalaxi ala ko a xa mixie ra sEwa a nun a xa wOyEn sEmBE masen. GrEki nun Rɔma xa wOyEn nan nu a ra. Naxee nu bara na xaran, nee gbansan nan nu lanma e xa wɔyɛn malanɲi xungbe bɛ ! (Does any of this sound familiar?) Xaxilima nde a falaxi yi ki: "Kristian xa masen gni singe nu na wOyEn gni firin nan na . . . kOnO waxati sogegorode xarandee naxa kristi xa masen gni tongo, e naxa kristi xa kawandi findi fe gbEtE ra. Wo xa wOyEn yire nan nu na wOyEn yire ra. Wali xungbe nan nu na Yaxuba xa fe ra Moshiach. A nun wOyEn gni naxan na wOyEn nun ramE xi tagi a bara findi wOyEn keren na.

A falafe ra, GrEki nun Roma kawandi naxa namijɔnme masenyi masara, a nun mixie xa e boree mali, a nun xaranji naxan fatanxi Ala Xaxili Seniyenxi ra. Na kawandi findixi salide kungtie xa sEmbeE nan na, a gbengben gni episkOpe. Na mixi mOdeEli nu lan ma a xa xaran wOyEn banxi kui ala ko a xa wOyEn kolon. Xa na xaranyi mu nu na, danxaniyatɔe mu nu nɔma woyende Ala xa pama be. A fOIOde gnE kEmE saxan nde, danxaniyatOe nu e xa kawandi xili falama homilies, na wOyEn keren nan nu na grek karamOxOe ra e nu naxan falama e xa kawandi kui. To, mixi nOma seminari xaran de naxan xili homiletics ala ko a xa kawandi kolon. Homiletics findixi " science nan na, naxan wOyEn sariyE raba ma, naxan kelixi Grece nun Rome.

Wo xa a fala ki gbEtE ra, homilies (sermons) nun homiletics (sermoning art) mu fatanxi danxaniyatOrE ra. E muɔaxi kafirie nan ma. Xure gbEtE naxan nu na a kui a naxa so danxaniyatOrE kui a naxa a xa ye rafelen. A nun na xure sEmbeE xOrOxOE nan a ra to alo a nu na ki nE naani nde kui.

Chrysostom nun Augustin

John Chrysostom findixi danxaniyatE xungbe nan na a xa waxati. (Chrysostom a ma senxi "xEme dE ra.") Constantinople mu nu "xaran gni mExi naxan sEmbeE, a fangni, a nun a fiixE" alo Chrysostom naxan falaxi. Chrysostom xa kawandi nu xOrOxO han mixie nu e yEtE ra tima yare ala ko e xa a ramE a fangni ra.

A to nu na wOyEn yi ra, Chrysostom naxa wOyEn ki kolon sophist xungbe nan yi ra naxan nu na kEmE naani nde kui, Libanius. A faxa tEmui, Libanius (Chrysostom xa diinE karamOxO) a fala nE a tan nan nu fama findi de a xa wali ra " xa danxaniyatOe mu nu a muɔaxi" (Hatch, Influence of Greek Ideas and Usages,¹⁰⁹).

A xa wOyEn sEmbeE nan nu a ra han a xa kawandi nu tOrO ma pama beIExE nan ma. Chrysostom naxa kawandi ti IOxE nde a naxa a fala a beIExE mu lanma Ala xa banxi kui. KOnO danxaniyatɔe pama nu rafanxi na kawandi ma han a to ge kawandi rabade, e naxa e beIExE sa a ma. Yi taruxui GirEki wOyEn sEmbeE nan ma senxi.

Won nOma Chrysostom nun Augustin (354-430), naxan nu na wOyEn karamOxO ra, barima e bara wOyEn gni findi danxaniyatE xa fe ra. Chrysostom kui, GirEki kawandi nu bara siga a xungbe ra. GirEki kawandi ki nu na wOyEn ki nan ma, a nu na poyie nan falafe, a nu a xaxili tima mixie nan ma naxee nu na chrysostom kui. kawandila lan ma a xa wali a xa kawandi kui ala ko a xa wOyEn sEmbeE sOtO.

Augustin kui, latin kawandi naxa siga a xungbe ra. Latin kawandi ki nu ma goroxi grek ki ma. A nu tOxOxi "mixi gbansan" nan ma a nun a nu tOxOxi fe xOrOxOE nan ma. Zwingli naxa John Chrysostom findi a xa misali ra kawandi kui, Luther naxa Augustin tongo a xa misali ra." Latin nun Greek xui firin birin nu na wOyEn keren keren ma a nun wOyEn gbEtE. Na kui, Chrysostom nun Augustin nu na e xabile nan kui

GirEki sofistee. E naxa danxaniyatɔɛ xa wɔyɛnɔi fanɔie fi muxu ma. E naxa "kristian" kawandi ti moxo bE: kitaabui kui a kui, kOnO grEki ki nan a ra.

kawandi tife eglise tOrO ma di

Hali a to nu binyama kabi gnE kEmE suli, kawandi singe bara fe kobi raba salide ma kira wuyaxi ma.

Cindé, na kawandi a niyama kawandila xa findi mixi fangni ra salide malanyi kui. Na kui, danxaniyatɔɛ nɔma xa lanlanteya kanafe ra a fan gnira a nun a ralɔɛma a kobi ra. Na kawandi bara salide findi kawandi yire ra. Danxaniyatɔɛ nɔma bara findi mixie ra naxee mu wɔyɛnma, e na fe matofe. Yire yo mu na wo xa kawandi ti xa na mu wo xa a maxOrin a xa wOyEn tEmui. Na kawandi bara Ala xa Mixi Sugandixi fate xa wali raxara a man bara a raxara. A sErEri sEmbE ra sEmbE so ma ala ko a xa sEmbE so salide kui IOxun yo IOxun.

Friyandé, na kawandi tEmui gbege xaxili xa gboe ra kanama. Barima a findixi fe keren nan na, a mixie ra limaniya ma e xa e yEtE ra gbata. Na kawandi danxaniyatɔɛ nɔma ratangama nE a xa wali alb a nu lanxi ki naxe. A na minisiri sEmbE kana ma. A mixie xa lanlanteya kana ma. Na nan a niyama YAHUAH xa mixie xa xaxili xa gboe xa siga yare.

E to findixi danxaniyatOe ra, e lan ma e xa wali xa e wama e xa mO (a mato Maraki 4:24-25 nun Eburu 10:24-25). Mixi yo mu gboma a xui ramE xi ra IOxun yo IOxun. Na kui, laayidi nEnE xaran gni nde nan a ra ala ko mixi birin xa wali (Efesi 4:11-16). A findixi mixie ra limaniyafe ra e xa e dE rabi malanyi kui (1 Korinti 12-14).

Kawandi singe nan yi wali kana ma.

Sakhayandé, na kawandi na diinE xaxili nan ma gaga ma naxan mu fatanxi kitaabui ra. A fe xungbe nan fima diinE ma. Na kawandi a niyama kawandila xa findi diinE karamOxO ra - keren nan a ra naxan nO ma a falade. Mixi gbEtE birin findixi danxaniyatOrE firin de nan na - a silent pew warmer. (Hali a mu falaxi a gbege ra, a findixi fe yati nan na naxan mu falaxi)"

PastEr nO ma xaranse sOtOde di ala xa Mixi Sugandixi fate sEti gbEtE ma e na e dOxOma? Danxaniyatɔɛ nɔma xarande pastɛɛ ra di, xa a sa li a xa mixie mu nɔma a maxɔrinde a xa masenyi kui ? Ngaxakerenɔie nɔma e xarande di e bore ra xa e ralɔɛma wɔyɛnfe ra malanɔie kui ?

Na kawandi a niyama "eglise" xa makuya a nun a xa findi mixi gbEtE ra." A na pastEri ra gata ma ala ko a xa danxaniya sOtO eglise yi ra. A man na eglise ra bama ala ko a xa xaxili balo sOtO e bore yi ra. Na nan a ra, kawandi findixi kira xungbe nan na naxan mixi ra tima sErEri wali ra.

Naani nde, xa na mu a ra sEniyEtEe ra sEmBE sofe ra, na kawandi e xa sEmBE kanafen na ra. A mu lanma a xa findi fe xungbe ra minisirie xa wOyEn ki ma "sEntEe ra sEmBE sofe wali kui," nOnDi nan a ra yi waxati kawandi naxan kawandima lOxun yo lOxun a sEmBE mu gbo YAHUAH xa mixe ra sEmBE sofe ra ala ko e xa wali raba.

A xOnO, kOnO, YAHUAH mixi gbege na kawandi ramE fe ra alo kawandila gbege na kawandi ra bama ki naxE.

Na kui, sariyE naxan fatanxi layiri nEnE ra a lan ma a xa malanyi ra sEmBE so ala ko a xa nO walide diinE karamOxO yo mu na.

A suli, to kawandi mu nOma rabade. Kawandila gbege wOyEn ma a lOxE ra e mu naxan toxi sinden. Xa a sa li a findi fe ra naxan mu toma/teori, devotional/inspirational, demanding/compelling, xa na mu entertaining/amusing, na kawandi mu nOma mixie raso de a fangnira, a nun a raba ki ma naxan falaxi. Na kui, kawandi sariyE findixi ye xunxure nan na bOxi xare ma. A tide yo mu na a yi ra. Fe gbege kawandima, kOnO dondoroti nan kawandi ma. A gbege na frontal lobe nan ma. Yi waxati pulpiterism mu nOma dangide xibaarue rayiriwafe ra a man mu nOma danxaniyatOe ra sEmBE sode ala ko e xa fe mExi kolon a nun e xa a rawali.

Na kui, kawandi a baba yati nan ma senxi - Greco-Roman wOyEn gni. Greco-Roman wOyEn gni nu na abstraction nan kui. A nu na fe nde nan kui naxan nu rafalaxi ala ko a xa mixie ra sEwa a nun a xa e xa xaxili masen, a mu findi mixi gbEtE xaran fe ra xa na mu a ra a xa findi mixi gbEtE xa sEmBE ra. Yi waxati kawandi fangni nO ma mixi bOgnE ra rafelen de, a nO ma mixi waxOn gni ra sEmBE so de, a man nO ma xaxili ra sEmBE sode. kOnO a mu lanma a xa a masen mixie bE e lan ma e keli ki naxE. Na kira birin kui, yi waxati kawandi mu nOma a xa sariyE rakamalide ala ko a xa xaxili xa gboe ra ba a naxan laayidixi. A ra ꞑnma, a danxaniyatꞑ nama xa setareꞑa xun masama nꞑ. Na kawandi findixi fe nan na naxan mixi ra limaniya ma waxati nde bun ma. A xa fe kobie mu buma.

Won xa tinxin. Danxaniyatꞑ gbege na na naxee bara kawandi raba kabi ꞑe fu nun solomasaxan, e man na dimedie nan na Ala xa Mixi Sugandixi xa fe kui. Danxaniyatꞑe mu masarama e xa kawandi mefe gbansan ma lꞑꞑ yo lꞑꞑ. E masarama e nun YAHUAH ra. Naxee walima, na nan a ra, e xilixi e xa YAHUAH kawandi, e mu lanma e xa a xa fe fala. E man xilixi nE ala ko e xa e xa wali raba a fangni ra. E mu xilixi ala ko e xa Ala xa Mixi Sugandixi masen wOyEn gbansan xa ra, kOnO e xilixi nE ala ko e xa a kolon, e xa a kolon, e xa bira a fOxOra, e man xa a wali. Yi waxati kawandi gbege mu na fe xungbe birin na.

Xa kawandila mu nOma a xui ramE xi rasode a xa wali kui a xa wali kui, a xa kawandi yabi mu buma. Na kui, salide hayi na mixi gbege nan ma naxee na e xa wali kui, a nun mixi gbege naxee na e xa diine wali kui. A hayi na mixie nan ma naxee nOma Ala xa Mixi Sugandixi kawandide a nun e a kolon YAHUAH xa mixie ra tima ki nE ala ko e xa a kolon naxan kawandixi. A nun man

a fari ma, danxaniyatOrEe hayi na sariyE ma ala ko e xa yi masen gni baloxi masen nama gbEtE bE ala ko e xa e bore mali.

Na kui, danxaniyatOrE xabile lan ma a xa gbilen a singe ra a nun a xa wali. Barima laayidi nEnE xaxili masarama na fe firin nan ma.

A lanma, karamOxO xa sEmbE na malanyi nan kui. KOnO xaran gni lan ma a xa keli danxaniyatOe birin nan ma (1 Korinti 14:26, 31) a nun mixi naxee xaran gni sOtOxi.

(Efese 4: 11 ; James 3:1). Won na sigafe yire makuye bible xa sariyE ra won na tin xaranse xa findi kawandi singe ra a nun won na a raso wOyEn gni walikEe yi ra.

A rafelen

YAHUAH xa masenyi kawandife nun a xaranfe findixi Kitaabui nan na? Iyo, a lanma. KOnO yi waxati kawandi naxan na salide kui a nun kawandi nun xaran gni naxan na kitaabui kui.

A mu nOma tode laayidi fori kui, YAHUSHUA xa wali kui, xa na mu mixi forie xa duniE kui.

KOnO 1 Korinti 9:22-23 (NLT) kui, Shaul naxan falaxi, "N katafe n nun mixi birin xa lanlanteya fen, n fe birin nabama nE ala ko mixi ndee xa kisi"? Won fama a falade a yi mu fama findi de IOxun keren kawandi ra naxan findixi batui birin xa fe ra, naxan nu danxaniyatOe xa masarama a nun e xa e bore ra limaniya.

Na kawandi raba xi girEki xui nan kui. A barixi danxaniyatOe nan kui tEmui na xan ma danxaniyatEe naxa findi danxaniyatOe ra e naxa e xa wOyEn ki masen e xa malanyi kui. Ne keme saxan nde kui, a naxa findi fe xoxoxe ra danxaniyatEe kuntigie be e xa kawandi ti. KEEmE naani nde kui a naxa findi sariyE ra.

Keresitiya bara a xa naamunyie tongo a rabilinyi. Wo xa pastEr to te a xa salide fari a xa diinE dugi ra ala ko a xa a xa kawandi raba, a mu a kolon a na gErEki fori xa wali nan nabafe.

Na birin kui, hali a to findixi yi waxati kawandi ra naxan mu fatanxi kitaabui ra naxan a malima a xa lu naa, a man na a ra, a man findixi fe fanyi nan na yi waxati danxaniyatEe ya xori. A bara findi fe xungbe ra danxaniyatOrE xaxili kui han diinE karamOxOe nun mixi gbegbe mu a kolon e na fe nde ra bama naxan mu fatanxi kitaabui ra. Na kawandi bara findi fe ra naxan mu kanama.

Won naxan birin toxi yi waxati kawandi ma, wo yi maxOrin gni ma gnOxun:

Mixi nO ma kawandi ti de di a xa lanlanteya ma YAHUAH xa masen gni ma a to na kawandi tife? A nun man danxaniyatOrE nO ma dOxO de kibanyi kui a man nOma danxaniyatE birin xa sErEri ra sEmbE sode a to dOxO kibanyi kui? Xa i wama a falafe a fangnira, i nO ma a falade di i na protestant sariyE suxufe sola scripture ("sEbEli nan gbansan ma") i man na kawandi ra sEmbE sofe?

A luxi alo sEbEli nde a falaxi nE a fangnira, "na kawandi, a raba ki ma, a mu nOma tOnxOde. A bara findi a yEtE ra, a findixi fe sEniyE nan na, naxan fatanxi ' forie xa naamunyi' ra. danxaniya nun wali' na nan singe ra na xan e tondixi kitaabui kirayae ra e xa e benbae xa 'bOxi kanaxie' tongo (Yeremi 2:13)."

Yire yo mu na salide kui ninge sEniyEe bE alo kawandi?Eburu xui faxamufe rayiriwafe; Keretie xa kawandi kelixi minden?

Kelide

- Keresitan diinE? moxo xa salide walie fOIODE, Frank Viola nun George Barna, 1998, Tyndale House Publishing, Inc.
- Heretics yati fama nE kelide? A saxan nde, David Bercot 1989, Scroll Publishing, Amberson, PA
- Shalom Institute of the South Pacific - Promoting Hebreic Understanding of Hebrew Scriptures; Keretie xa kawandi kelixi minden?
<http://webdesign97.tripod.com/shalominstitutepromotinghebrewunderstandingofscriptur e/id40.html>
- N ma salide findixi salide nEnE nan na yati? Darryl M. Erkel (1994) Nde na walife "groupe"
- danxaniya masen gni kui? George Barna barna.org/faith-spirituality/400-who-is-active-in-group-expressions-of-faith-barna-studyexamines-small-groups-sunday-school-and-house-churches
- Egliise mafura (Wikipedia.org/wiki/simple_church).